

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

Katedra správního práva

Diplomová práce

**SPRÁVNÍ TRESTÁNÍ NA ÚSEKU
VODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ**

Dagmar Piskáčková

Plzeň 2020

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Ing. et Ing. Dagmar PISKÁČKOVÁ
Osobní číslo:	R15M0231P
Studijní program:	M6805 Právo a právní věda
Studijní obor:	Právo
Téma práce:	Správní trestání na úseku vodního hospodářství
Zadávající katedra:	Katedra správního práva

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Vymezení pojmu správního trestání
3. Vymezení pojmu přestupek
4. Základní zásady správního trestání ve vodním hospodářství
 - 4.1. Zvláštní úprava ve vodním zákoně
 - 4.2. Zvláštní úprava v zákoně o vodovodech a kanalizacích
5. Vybrané instituty správního trestání právnických osob ve vodním hospodářství
6. Závěr

Rozsah diplomové práce: **50**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

- KOPECKÝ, Martin. Správní právo: Obecná část. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2019, ISBN 978-80-7400-727-9
- HORÁČEK, Zdeněk a kol. Vodní zákon s aktualizovaným podrobným komentářem po roce účinnosti nového občanského zákoníku k 15.3.2015. 3. Vydání, Praha: Soudy, 2015, 978-80-86846-57-6
- NOHEJL, Lukáš; ŽALUDOVÁ, Ludmila a kol.. Zákon o vodovodech a kanalizacích: komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2015, ISBN 978-80-7400-556-5
- PRŮCHA, Petr. Správní řád : s poznámkami a judikaturou : podle stavu k 1.7.2017. 3. aktualizované a doplněné vydání, Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-202-8
- PRÁŠKOVÁ, Helena. Nové přestupkové právo. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, ISBN 978-80-7502-221-9
- STRNAD, Zdeněk a kol. Vodní právo. 2. vydání. Vodňany : Jihočeská univerzita, Fakulta rybářství a ochrany vod, 2015, ISBN 978-80-7514-027-2

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Zdeněk Horáček, Ph.D.**
Katedra správního práva

Datum zadání diplomové práce: **7. března 2019**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2020**

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan

Doc. JUDr. Martin Kopecký, CSc.
vedoucí katedry

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma

„Správní trestání na úseku vodního hospodářství“

vypracoval/a samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne

.....

podpis

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Zdeňku Horáčkovi, Ph.D. za cenné připomínky a odborné rady, kterými přispěl k vypracování této diplomové práce.

Obsah

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

OBSAH

1	ÚVOD	1
2	VODNÍ PRÁVO – HISTORIE A SOUČASNOST	3
2.1	DEFINICE VODNÍHO PRÁVA	3
2.2	HISTORIE VODNÍHO PRÁVA V ČESKÝCH ZEMÍCH	5
2.2.1	<i>Stručná historie vodního práva v českých zemích</i>	5
2.2.2	<i>Stručná historie správního trestání podle vodního práva v českých zemích</i>	7
2.3	AKTUÁLNÍ ORGANIZACE STÁTNÍ SPRÁVY VE VODNÍM HOSPODÁŘSTVÍ	9
3	VYMEZENÍ POJMU SPRÁVNÍHO TRESTÁNÍ – VYMEZENÍ POJMU PŘESTUPEK 11	
3.1	PRÁVNÍ ÚPRAVA SPRÁVNÍHO TRESTÁNÍ	11
3.2	VYMEZENÍ POJMU SPRÁVNÍHO TRESTÁNÍ	13
3.3	SPRÁVNÍ DELIKTY	14
3.4	PŘESTUPKY	14
3.4.1	<i>Vymezení pojmu přestupek</i>	14
3.4.1.1	Pokus přestupku	15
3.4.1.2	Pokračování v přestupku, hromadný a trvající přestupek	15
3.4.1.3	Opomenutí	16
3.4.2	<i>Znaky přestupku</i>	16
3.4.2.1	Obecné požadavky na subjekt přestupku (pachatele přestupku)	16
3.4.2.2	Znaky skutkové podstaty	17
3.4.2.3	Okolnosti vylučující protiprávnost	18
3.4.3	<i>Odpovědnost jednotlivých skupin osob za přestupek</i>	18
3.4.3.1	Odpovědnost fyzické osoby za přestupek	19
3.4.3.2	Odpovědnost právnické osoby za přestupek	19
3.4.3.3	Odpovědnost fyzické podnikající osoby za přestupek	21
3.4.4	<i>Zánik odpovědnosti za přestupek</i>	22
3.4.5	<i>Správní tresty a jejich ukládání</i>	23
3.4.6	<i>Ochranná opatření</i>	25
3.4.7	<i>Řízení o přestupcích</i>	26
3.4.7.1	Príslušnost k projednávání přestupků (věcná a místní)	26
3.4.7.2	Postup před zahájením řízení	27
3.4.7.3	Postup v řízení	28
3.4.7.4	Účastníci řízení o přestupcích	28
3.4.7.5	Doručování	28
3.4.7.6	Ústní jednání	29
3.4.7.7	Dokazování	29
3.4.7.8	Zajišťovací opatření	29
3.4.7.9	Přerušování řízení	30
3.4.7.10	Zastavení řízení	30
3.4.8	<i>Rozhodnutí o přestupku</i>	30
3.4.9	<i>Náklady řízení</i>	30
3.4.10	<i>Řízení o odvolání</i>	30
3.4.11	<i>Příkazní řízení</i>	31
3.4.12	<i>Adhezní řízení</i>	31
4	ZÁKLADNÍ ZÁSADY SPRÁVNÍHO TRESTÁNÍ VE VODNÍM HOSPODÁŘSTVÍ – ZVLÁŠTNÍ ÚPRAVA VE VODNÍM ZÁKONĚ – ZVLÁŠTNÍ ÚPRAVA V ZÁKONĚ O VODOVODECH A KANALIZACÍCH	32
4.1	ZVLÁŠTNÍ ÚPRAVA SPRÁVNÍHO TRESTÁNÍ VE VODNÍM ZÁKONĚ	32
4.1.1	<i>Přestupky fyzických osob ve vodním zákoně</i>	32
4.1.2	<i>Přestupky právnických a podnikajících fyzických osob ve vodním zákoně</i>	33
4.1.3	<i>Společná ustanovení k přestupkům ve vodním zákoně</i>	33
4.1.4	<i>Instituty přestupkového práva, zvláštní úprava ve vodním zákoně</i>	35

4.1.4.1	Pokus přestupku, zvláštní úprava ve vodním zákoně.....	35
4.1.4.2	Pokračování v přestupku, hromadný a trvající přestupek, zvláštní úprava ve vodním zákoně	35
4.1.5	<i>Okolnosti vylučující protiprávnost, zvláštní úprava ve vodním zákoně</i>	37
4.1.6	<i>Druhy správních trestů a jejich ukládání, zvláštní úprava ve vodním zákoně</i>	38
4.1.6.1	Druhy správních trestů, zvláštní úprava ve vodním zákoně.....	38
4.1.6.2	Ukládání správních trestů, zvláštní úprava ve vodním zákoně	38
4.1.7	<i>Řízení o přestupcích, zvláštní úprava ve vodním zákoně</i>	40
4.1.7.1	Postup před zahájením řízení, zvláštní úprava ve vodním zákoně	40
4.1.7.2	Účastníci řízení o přestupcích, zvláštní úprava ve vodním zákoně	41
4.1.7.3	Řízení o přestupcích, zvláštní úprava ve vodním zákoně.....	42
4.2	ZVLÁŠTNÍ ÚPRAVA SPRÁVNÍHO TRESTÁNÍ V ZÁKONĚ O VODOVODECH A KANALIZACÍCH	44
4.2.1	<i>Přestupky fyzických osob, zvláštní úprava v zákoně o vodovodech a kanalizacích</i>	44
4.2.2	<i>Přestupky právnických a podnikajících fyzických osob v zákoně o vodovodech a kanalizacích.....</i>	44
4.2.3	<i>Společná ustanovení k přestupkům v zákoně o vodovodech a kanalizacích</i>	45
4.2.4	<i>Instituty přestupkového práva, zvláštní úprava v zákoně o vodovodech a kanalizacích.....</i>	46
4.2.4.1	Pokus přestupku, zvláštní úprava v zákoně o vodovodech a kanalizacích.....	46
4.2.5	<i>Okolnosti vylučující protiprávnost, zvláštní úprava v zákoně o vodovodech a kanalizacích</i>	47
4.2.6	<i>Druhy správních trestů a jejich ukládání, zvláštní úprava v zákoně o vodovodech a kanalizacích.....</i>	47
4.2.6.1	Druhy správních trestů, zvláštní úprava v zákoně o vodovodech a kanalizacích.....	47
5	VYBRANÉ INSTITUTY SPRÁVNÍHO TRESTÁNÍ PRÁVNICKÝCH OSOB VE VODNÍM HOSPODÁŘSTVÍ	48
5.1	ZÁKLADY ODPOVĚDNOSTI PRÁVNICKÉ OSOBY ZA PŘESTUPEK.....	48
5.1.1	<i>Zproštění odpovědnosti právnické osoby za přestupek.....</i>	49
6	ZÁVĚR.....	51
7	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A DALŠÍCH ZDROJŮ	53
8	ABSTRAKT/ ABSTRACT	56
8.1	ABSTRAKT.....	56
8.2	KLÍČOVÁ SLOVA.....	56
8.3	ABSTRACT.....	56
8.4	KEY WORDS.....	56

Seznam použitých zkratk

Vodní zákon – zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon o vodovodech a kanalizacích – zákon č. 274/2001 Sb., zákon o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Přestupkový zákon – zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

Zákon o některých přestupcích – zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

Správní řád – zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

1 Úvod

Tato diplomová práce se zabývá správním trestáním na úseku vodního hospodářství. Toto téma z oblasti vodního hospodářství jsem si zvolila, protože úzce souvisí s mým předchozím vzděláním a mojí dlouholetou praxí vodohospodáře. Jelikož jsem vystudovala na Stavební fakultě Českého učení technického v Praze obor „Vodní hospodářství a vodní stavby“ mám k problematice týkající se vodního hospodářství po stránce odborně technické velmi blízko. Zájem o správní trestání v oblasti vodního hospodářství souvisí především s mojí prací na oddělení monitoringu vodohospodářské infrastruktury na Státním fondu životního prostředí.

V diplomové práci jsem si kladla za cíl podat přehled o správním trestání na úseku vodního hospodářství po přijetí nové právní úpravy správního trestání. Tato rekodifikace či reforma je založena na třech zákonech a to zákonu zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (přestupkový zákon), ve znění pozdějších předpisů, dále zákonu č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů a také zákonu č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích.

Ve vodohospodářské praxi je správní odpovědnost hlavní formou delikt ní odpovědnosti. Správněprávní odpovědnost právnických a fyzických podnikajících osob je novou právní úpravou řešena vůbec poprvé. Do této doby byla tato problematika řešena pouze ve složkových zákonech. V kontextu toho, jsou změny, které se udály v systému správního trestání pro vodohospodářskou praxi velmi důležité. Diplomová práce je tak reakcí na přijetí triády zákonů týkající se přestupků, především zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (přestupkový zákon), ve znění pozdějších předpisů, účinného od 1. července 2017. Tento zákon bude mít, jakožto norma subsidiární, podpůrná, dopady do sankčních řízení vedených podle speciálních zákonů. To se týká jak zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, tak i zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů.

Diplomovou práci jsem se snažila zpracovat komplexně a co nejvíce systematicky.

První část diplomové práce je částí teoretickou. V úvodu jsem shrnula historii vodního práva a správního trestání v oblasti vodohospodářské na území České republiky. V kapitole 3 jsem se zaměřila na vymezení pojmu správního trestání, na vymezení pojmu přestupek.

V druhé části diplomové práce, tj. kapitolách 4 a 5, jsem se zabývala konkrétní právní úpravou správního trestání ve vodním hospodářství. A to úpravou obsaženou jak ve vodním zákoně, tak v zákoně o vodovodech a kanalizacích. Věnovala jsem se základním zásadám správního trestání ve vodohospodářské praxi. V úvodu připomínám historii práva vodního hospodářství na území českých zemí. Samostatnou část jsem věnovala vybraným institutům správního trestání právnických osob ve vodním hospodářství.

V oblasti vodního hospodářství je správní odpovědnost hlavní formou deliktní odpovědnosti. V této diplomové práci jsem se tak snažila shrnout základní body správního trestání ve vodohospodářské praxi a také důležitost reformy správního trestání pro praxi v této oblasti.

2 Vodní právo – historie a současnost

2.1 Definice vodního práva

„Vodní právo lze charakterizovat jako souhrn právních norem, které se v různé míře vztahují k vodě a které upravují právní vztahy, jejichž předmětem je voda. Voda je tedy ústředním pojmem vodního práva. V rovině sociální je systémem společenských vztahů upravujícím zacházení s vodou a výsledkem úpravy tvůrce práva.“¹

Vodohospodářství má v českých zemích dlouhou staletou tradici. Do oblasti vodohospodářství řadíme stavby určené pro využití vod. Jsou to stavby určené pro zásobování pitnou vodou (vodojemy, přivaděče), zásobování průmyslu a zemědělství vodou (hydromeliorační a závlahové stavby), hydroenergetické stavby (vodní elektrárny) a stavby určené pro plavbu na vodních tocích (úpravy vodních toků). Dále jsou to stavby určené pro ochranu vod. Jedná se o zdravotně inženýrské stavby určené pro čištění odpadních vod – čistírny odpadních vod, kanalizace jednotná, splašková, dešťová, dešťové usazovací nádrže, retenční nádrže. Do oboru vodohospodářství řadíme také stavby pro ochranu před nepříznivými účinky vod (před povodněmi, před suchem).

Voda je nepostradatelná pro život člověka na zemi. Člověk se po staletí snaží si využití vod zjednodušit a zabezpečit se před nepříznivými vlivy spojenými s vodou. Proto lidé realizují mnoho činností, kterými vodu a její zdroje využívají, ale i chrání.

Obor vodního hospodářství podléhá vodnímu právu. *„Základ vodního práva a hlavní předmětem jeho zájmu představuje voda, která je cennou surovinou, její význam pro společnost je zcela mimořádný. Bez vody není život ani rozvoj společnosti. Lidé se po tisíciletí s vodou setkávali jako s životní potřebou, jako se základním prvkem prostředí, ve kterém žili, ale i jako s nezkrotným živlem. Postupně se naučili vodu využívat, chránit se před jejími ničivými účinky a také ovlivňovat její přírodní stav.“²*

¹ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 5., upr. vydání, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, Právnícké učebnice, str.19.

² Broža, V. a kol., *Přehrady Čech, Moravy a Slezska*, Knihy 555, Liberec, 2005, str. 5

Hlavní pilíř vodního práva v ČR tvoří vodní zákon a zákon o vodovodech a kanalizacích.

Dále je třeba pro uplatňování vodního práva dalších předpisů, zejména:

- Správní řád, ve věcech procesního postupu správních orgánů, zejména vodoprávních úřadů, České inspekce životního prostředí aj.
- Zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon), ve věcech zápisů vodních děl a ochranných pásem do Katastru nemovitostí České republiky.
- Zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmě a o její nápravě a o změně některých zákonů.
- Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve věcech povolování vodních děl a vodohospodářských úprav.
- Zákon o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb., například ve věcech ochrany vodních toků jako významných krajinných prvků.
- Zákon č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), ve věcech využívání povrchových vod k chovu ryb.

Vodní právo je právem průřezovým a velmi blízce spojeným s technickými požadavky. Vzhledem k tomu se často opírá i o technické normy. České technické normy (ČSN) nejsou od 1. 1. 2000 závazné. ČSN normy jsou ale stále platné. Jsou-li ČSN normy převzaty právním předpisem nebo rozhodnutím správního orgánu, popř. vydaným opatřením obecné povahy, stávají se závaznými celé nebo jejich konkrétní části.

Dále do vodního práva v České republice zasahuje právo Evropské unie několika směrnicemi, jedná se zejména směrnice Evropského parlamentu a Rady

2000/60/ES ze dne 23. října 2000 ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky (Rámcová směrnice o vodách).

2.2 Historie vodního práva v českých zemích

2.2.1 Stručná historie vodního práva v českých zemích

Vodní právo je právem upravující vztahy k vodám. Tekoucí vody vždy byly považovány za veřejné a toto upravovalo již právo římské. Římské právo je prapůvodním právem, které určovalo historii a směr vodního práva. Tato základní pravidla z římského práva byla převzata i do práva platného v českých zemích. Příkladem je Vladislavské zřízení zemské z roku 1500. V něm se splavné řeky označovaly jako obecný statek. Podle římského práva byly dále v českých zemích upraveny vodoprávní předpisy týkající se především plavby na vodních tocích. Byl zřízen speciální soud v Praze Podskalí, který řešil svobodu plavby na řekách. Všeobecný občanský zákoník rakouský ze dne 1. června 1811 byl dalším dokumentem, na který mělo vliv římské právo. Vodoprávní část se zabývala dělením vod na dva druhy (veřejné a soukromé).

První ucelená kodifikace vodního práva v českých zemích navazovala na říšský zákon č. 93/1869 ř. z. o právu vodním. Do této kodifikace patří český zákon zemský č. 71/1870 čes. z. z. o tom, kterak lze vody užívat, tj. svozovat a jí se bránit, moravský zákon zemský č. 65/1870 mor. z. z. o používání a provádění vod i obraně proti nim a slezský zákon zemský č. 51/1870 slezs. z. z. o používání i provádění vod a obraně proti nim. Tato kodifikace platila na území českých zemí od 1.1.1871 až do roku 1942. Toho roku byla platnost zákona č. 71/1870 čes. z. z. rozšířena na celé území Čech a Moravy. Od toho roku zákon platil pro celé území až do vydání zákona č. 11/1955 Sb., o vodním hospodářství, ve znění pozdějších předpisů. Tím byl odstraněn právní dualismus ve vodním právu, kdy dřívější právní předpisy v českých zemích vycházely z práva římského a právní předpisy na území Slovenska z práva uherského.

V mezidobí, na přelomu 19. a 20. století a následně období 1. republiky, platilo ještě mnoho právních předpisů a nařízení upravujících vodní právo. Jednalo se o předpisy konkrétního zaměření, např. zákon č. 66/1901 ř.z. o stavbě

vodních cest a provedení úpravy řek. Dále v roce 1921 byla zákonem č. 338/1921 Sb. z. a n. zavedena daň z vodní síly. Poté v roce 1925 vládními nařízeními 160 a 161/1925 Sb. z. a n. a instrukcí Ministerstva zemědělství č. 27.022/XVI-1926, upraveno vedení vodních knih se sbírkami listin, plánů a map v Československu. Vládní nařízení č. 161/1925 Sb. z. a n. platilo na Slovensku a pro Podkarpatskou Rus. Vládní nařízení č. 160/1925 Sb. z. a n. bylo platné pro ostatní země Československa. Vládními nařízeními povinnost vedení vodních knih. Uváděné předpisy řešily skladbu vodoprávních úřadů a jejich působnost. V předpisech se také uváděla pravidla pro výstavbu a provoz vodních děl (přehrady, rybníky, jezy apod.), byly v nich řešena i ochrana před znečišťováním a likvidace odpadních vod. V této době bylo také nutné řešit, vzhledem v nárůstu dopravy, organizaci plavby na vodních tocích. Vodní plavbu je nutné řešit na mezinárodní úrovni. Z ideálů francouzské revoluce tak vzešly mnohé mezinárodní smlouvy, jejich základem byla svoboda plavby. První světová válka znamenala změnu v poměrech a řada stávajících smluv byla nahrazena smlouvami mírovými. Poté byly uzavřeny nové mezinárodní smlouvy např. s Francií, Velkou Británií, Itálií, Rumunskem, Řeckem, Belgií a mnohými dalšími.

Významný byl i zákon č. 11/1955 Sb., o vodním hospodářství. Zákon platil pro celé Československo. Tento zákon nebyl zákonem obsahujícím celou oblast vodohospodářství. V zákoně zcela chyběla úprava ochrany před povodněmi či v zákoně nebylo definováno ani vodohospodářské dílo. Což bylo zásadním opomenutím. Naproti tomu se v zákoně objevila pasáž obsahující důvody pro vyvlastnění nemovitostí z důvodů přístupu k vodám.

V socialistickém Československu byl v sedmdesátých letech minulého století přijat zákon č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství, ve znění pozdějších předpisů a vodní zákon č. 138/1973 Sb., o vodách, ve znění pozdějších předpisů. Zákon byl v celé době své působnosti pouze čtyřikrát novelizován, byl tedy zákonem velice propracovaným.

Zákon z roku 1973 byl nahrazen až v roce 2002 zákonem č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon). Tento zákon byl především reakcí na potřebu sladit domácí právo s právem komunitárním. Cílem zákona byla především implementace nových Směrnic Evropského společenství. Několikrát

novelizovaný zákon je platný až do současnosti. Druhým zákonem, který ovlivňuje oblast vodohospodářství je zákon o vodovodech a kanalizacích, zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů. Vodní zákon a zákon o vodovodech a kanalizacích tvoří hlavní pilíř vodního práva v ČR.

Vodní právo je právem průřezovým a velmi blízce spojeným s technickými požadavky. Vzhledem k tomu se často opírá i o technické normy. České technické normy (ČSN) nejsou od 1. 1. 2000 závazné. ČSN normy jsou ale stále platné. Jsou-li ČSN normy převzaty právním předpisem nebo rozhodnutím správního orgánu, popř. vydaným opatřením obecné povahy, stávají se závaznými celé nebo jejich konkrétní části.

Dále do vodního práva v České republice zasahuje právo Evropské unie několika směrnicemi, jedná se zejména směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000 ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky (Rámcová směrnice o vodách).

2.2.2 Stručná historie správního trestání podle vodního práva v českých zemích

V nejstarších právních předpisech, zabývajících se vodním právem, resp. obsahující ustanovení týkající se oblasti vodohospodářství, můžeme vždy dohledat výši a způsob uložení trestu za porušení právního předpisu. První právní vodohospodářské předpisy jsou ovlivněny římským právem, a tedy i sankce za jejich porušení.

Jedním z prvních právních vodoprávních předpisem byl Říšský vodní zákon, který vyšel v Říšském zákoníku pod č. 93/1869. Jednalo se o tzv. rámcový zákon, kdy jednotlivé země vydávaly podrobné vodoprávní předpisy (např. český zákon zemský č. 71/1870 čes. z. z., moravský zákon zemský 65/1870 mor. z. z., slezský zákon zemský č. 51/1870 slez. z. z. a další). K těmto zákonům byly vydávány ministerskými nařízeními v roce 1870 prováděcí předpisy. Trestání je uvedeno např. v páté částce moravského zemského zákona č. 65/1870 mor. z. z.

nazvané „O přestupcích a trestech“. Byly zde trestány přestupky fyzických osob, a to konkrétně poškozování a porušování vodních zařízení, ust. § 70 až 74 moravského zemského zákona č. 65/1870 mor. z. z. Ten, kdo porušil zemský zákon byl potrestán peněžitou pokutou od 5 zl. do 150 zl. Jestliže příslušný peněžitý trest nebylo možné vybrat, změnil příslušný politický úřad trest peněžitý na trest vězení. Délka vězení se odvíjela od výše peněžitého trestu. Každých 5 zl. Znamenalo 1 den ve vězení.

Výše uvedené zemské zákony platily na území českých zemí až do roku 1955, kdy byl přijat zákon č. 11/1955 Sb., o vodním hospodářství, ve znění pozdějších předpisů.

V Československu byly poté přijaty zákony č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství, ve znění pozdějších předpisů a vodní zákon č. 138/1973 Sb., o vodách, ve znění pozdějších předpisů. Jednalo se o hmotně právní předpisy. Správní sankce byly v těchto zákonech zakotveny v § 47 zákona č. 138/1973 Sb., a dále také v § 24 zákona č. 130/1974 Sb. Především však správní sankce obsahoval prováděcí předpis k těmto zákonům, tj. nařízení vlády č. 26/1975 Sb. Procesní úpravu udělování správních sankcí obsahoval tehdy platný správní řád (zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení, ve znění pozdějších předpisů).

Od 1.1.2002 výše uváděné zákony nahradil zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon je platný dodnes. Dalším zákonem patřícím do systému vodního práva je zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Uplatňování zákonů před správním úřadem se řídí správním řádem, který je základním procesním předpisem správního řízení. Je předpisem subsidiárním ke všem dalším procesním úpravám správního práva. V roce 2016 byl přijat přestupkový zákon, který nabyl účinnosti 1. 7. 2017. Přestupky upravuje ve vodním zákoně Hlava XIV., a v zákoně o vodovodech a kanalizacích Hlava VIII.

2.3 Aktuální organizace státní správy ve vodním hospodářství

Na úseku vodního hospodářství je státní správa organizována jako třístupňová. Zákon svěřuje výkon státní správy vodoprávními úřady. Na obecní úrovni jsou to obecní úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností, dále pak na krajské úrovni jsou to krajské úřady a na úrovni ústřední ministerstva. Území vojenských újezdů je vyčleněno a státní správa je zajišťována újezdními úřady.

„Státní správa ve vodním hospodářství zahrnuje především postupy vodoprávních úřadů, jejichž cílem je vydávání rozhodnutí, jimiž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo jimiž se v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá, a dále postupy směřující k nucenému výkonu povinností vyplývajících se správních aktů, případně jiných forem správní činnosti. Vodoprávní úřady při své činnosti zohledňují především požadavky na ochranu povrchové a podzemní vody, podmínky pro hospodárné využívání vodních zdrojů a pro zachování i zlepšení jakosti povrchových a podzemních vod, podmínky pro snižování nepříznivých účinků povodní a sucha, bezpečnost vodních děl, ochranu vodních ekosystémů a na nich přímo záviselých suchozemských ekosystémů či zabezpečení kvalitního rozvoje, výstavby a provozu vodovodů a kanalizací sloužících veřejné potřebě.“³

Ve vodním hospodářství vykonávají státní správu vodoprávní úřady a Česká inspekce životního prostředí. Vodoprávními úřady jsou:

- obecní úřady
- újezdní úřady na území vojenských újezdů
- obecní úřady obcí s rozšířenou působností
- krajské úřady
- ministerstva jako ústřední vodoprávní úřady

³ *Státní správa ve VH* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, c2009-2020 [cit. 2020-08-07]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/voda/statni-sprava-ve-vh/>

„Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP) je odborný orgán, který je pověřen dozorem nad respektováním právních předpisů v oblasti životního prostředí. Dohlíží rovněž na dodržování závazných rozhodnutí správních orgánů v oblasti životního prostředí. Česká inspekce životního prostředí byla zřízena v roce 1991 zákonem č. 282/1991 Sb. o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa.“⁴

České inspekci životního prostředí přísluší dozor nad dodržováním povinností uložených vodním zákonem.

Zákonné vedení správního řízení může proběhnout pouze tehdy, pokud je správně určena příslušnost správního orgánu. Možné nesprávné určení příslušnosti úřadu projednávajícího přestupek vedou k nezákonnému rozhodnutí vydaného nepříslušným orgánem. Pokud jsou vady při stanovování příslušnosti správního orgánu zásadní, mohou vést až k nicotnosti vydaného rozhodnutí.

Ústředním správním úřadem ve věci přestupků dle § 103 odst. 3 přestupkového zákona je *„ve věci přestupků ten ústřední správní úřad, do jehož působnosti náleží úsek státní správy, na němž došlo k porušení právní povinnosti zakládající odpovědnost za přestupek“⁵.*

Na základě zákona může být změněna věcné příslušnosti k řízení o přestupcích, a to veřejnoprávní smlouvou. Tu může podle § 105 přestupkového zákona obec uzavřít s jinou obcí (s obcí s rozšířenou působností nebo s obcí s pověřeným obecním úřadem, v jejímž správním obvodu se obec nachází). Podle § 105 přestupkového zákona může obec veřejnoprávní smlouvou přenášet pouze veškerou příslušnost k projednávání přestupků.

K projednávání přestupků je oprávněna úřední osoba, na níž jsou kladeny následující požadavky:

- Vysokoškolské vzdělání nejméně v magisterském studijním programu v oboru právo na vysoké škole v České republice;

⁴ *O nás* [online]. Praha: ČIŽP, c2004-2016 [cit. 2020-08-07]. Dostupné z: <http://www.cizp.cz/O-nas>

⁵ Přestupkový zákon, § 103 odst.3.

- Nemá-li oprávněná úřední osoba právnické vzdělání, musí mít vysokoškolské vzdělání v bakalářském studijním programu v jiné oblasti a prokázat odbornou způsobilost zkouškou provedenou u Ministerstva vnitra.
- Výjimkou je ustanovení, že po 1. 1. 2023 může činnost oprávněné úřední osoby vykonávat také úřední osoba starší 50 let, pokud nejméně 10 let projednávala přestupky a rozhodovala o nich.

3 Vymezení pojmu správního trestání – Vymezení pojmu přestupek

3.1 Právní úprava správního trestání

Od 1. července 2017 je účinná nová právní úprava správního trestání. Jejím cílem bylo od samého začátku hlavně zpřehlednění stávající situace v oblasti správní deliktivní odpovědnosti.⁶ Došlo tak k reformě či rekodifikaci správního trestání.

Jaké byly důvody proč došlo k reformě? Dle původní právní úpravy byly správní delikty děleny na dvě kategorie. A to na přestupky (založené na zavinění, kterých se dopouští nepodnikající fyzické osoby), a na jiné správní delikty (ty se členily na několik dalších kategorií, jako jsou delikty disciplinární, pořádkové, smíšené správní delikty, jiné správní delikty fyzických osob, okruh pachatelů byla mnohem širší). V návaznosti na to, že existovalo množství jednotlivých druhů správních deliktů, byly i hmotněprávní a procesní úprava velmi odlišné. Složitost znamenala velké množství problémů a nesrovnalostí. Často docházelo k nesrovnalostem a nekoncepčnosti. Právní úprava byla nedostatečná. Zákonodárce si toho byl vědom, a tak začal připravovat reformu správního trestání. Návrh věcného záměru zákona o správním trestání byl vládě předložen koncem roku 2001. Hlavní rysy reformy správního trestání a základní zásady byly schváleny usnesením vlády č. 162 v únoru 2002. Základem se staly „Zásady právní úpravy přestupků a jiných správních deliktů v zákonech upravujících

⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016, o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, nový přestupkový zákon, str. 69-72.

výkon veřejné správy“, zpracované Ministerstvem vnitra a schválené Legislativní radou vlády. Těmito zásadami byly: „1. Výslovně vyjádřit subjekt správního deliktu. 2. Stanovit pro subjekty typově shodných skutkových podstat stejně přísné sankce. 3. Vymezit přesně a určitě objektivní stránku správního deliktu. 4. Neuvádět ve skutkových podstatách správních deliktů právnických osob znaky implikující zavinění; uvádět liberační důvody. 5. Stanovit, že podnikající fyzická osoby odpovídá jako právnická osoba. 6. Vymezit podmínky pro postih za opakované porušení povinnosti. 7. Upravit obecně odpovědnost právnických osob, příslušnost správních úřadů k projednání správního deliktu a rozpočtové určení příjmů plynoucích z pokut.“⁷

Návrh zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich zpracovaný Ministerstvem vnitra v roce 2004 nebyl na základě rozhodnutí legislativní rady vlády projednán.

Až 3. dubna 2013, usnesením vlády č. 229.12, byl schválen věcný záměr zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (zákon o přestupcích). Tento, dnes účinný zákon č. 250/2016 Sb., tvoří společně s dalšími dvěma zákony reformu správního trestání. Třemi pilíři reformy jsou tedy zákony:

- zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich,
- zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích,
- zákon č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích.

Přestupkový zákon a zákon o některých přestupcích byly přijaty v krátké době za sebou v srpnu 2016. Zákon č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích byl přijat jako poslední v červnu 2017. Reforma správního trestání je účinná od 1. 7. 2017.

⁷Zásady právní úpravy přestupků a jiných správních deliktů v zákonech upravujících výkon veřejné správy. Dostupné z https://is.muni.cz/el/1422/jaro2007/MP606Z/um/Zasady_spravniho_postihu-1.pdf, str. 2.

Do vstupu reformy v účinnost obsahoval původní zákon o přestupcích, tj. zákon č. 200/1990 Sb. některé skutkové podstaty přestupků. Po reformě správního trestání to již neplatí.

„Zákonodárce postupně ze zvláštní části původního přestupkového zákona vypouštěl jednotlivé skutkové podstaty a přesouval je do zvláštních zákonů, se kterými věcně souvisely. Ukázalo se ale, že některé skutkové podstaty jsou tak obecné, že je do zvláštního zákona přesunout nelze. Proto se přijal zákon č. 251/2016 Sb., který obsahuje jen některé přestupky, jak vyplývá i jeho názvu. Z hlediska aplikační praxe bude třeba zkoumat, zda se některé přestupky přesunuly a kam, tedy zda do zákona č. 251/2016 Sb. nebo do jiného zákona, s nímž by mohly po věcné stránce souviset.“⁸

Tzv. změnový zákon, zákon č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím přestupkového zákona a zákona o některých přestupcích, doplňuje reformu správního trestání. Tento zákon novelizoval více než 250 zákonů.

3.2 Vymezení pojmu správního trestání

„Trestáním rozumíme stíhání porušení právních pravidel chování, jež jsou podle právního řádu natolik významná, že umožňují veřejné moci represivně působit vůči pachateli a za protiprávní jednání mu uložit trest. Trest je nová povinnost, která způsobuje újmu pachateli protiprávního jednání, vedle obecné a individuální preventivní a výchovné funkce má i svou funkci represivní. Pravomoc ukládat tresty za protiprávní jednání je svěřena soudům, které představují v systému dělby moci nezávislé orgány aplikující právo.“

Oblast veřejnoprávních postihů protiprávních jednání nebývá však v právních systémech výhradní doménou moci soudní, ale podílejí se na ní ve vymezeném rozsahu i orgány správní. Tzv. správní trestání můžeme vidět jako výjimku z pravidla, že trestní pravomoc náleží orgánům moci soudní.“⁹

⁸ POTĚŠIL, Lukáš. Nová právní úprava správního trestání, část I. *Právní prostor* [online]. 2017, 4.12.2017. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/spravni-pravo/nova-pravni-uprava-spravniho-trestani-cast-i>

⁹ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: Obecná část*. 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2019, str. 239

3.3 Správní delikty

Obecně lze správní delikt vymezit jako protiprávní jednání fyzické nebo právnické osoby, jehož znaky jsou uvedeny v zákoně. Jedná se o jednání, za které může být uložen správní trest. Správní trest je ukládán orgánem veřejné správy, a to na základě zákona. Definice, kterou vyslovil Nejvyšší správní soud je podobná: „jedná se o protiprávní jednání bez ohledu na zavinění, zpravidla výslovně označení zákonem jako správní delikt“.¹⁰

Správní delikty jsou podle pozitivní úpravy děleny na:

- přestupky
- správní disciplinární delikty
- správní pořádkové delikty

Dále se v této práci budu věnovat již pouze přestupkům. Správní disciplinární a správní pořádkové delikty jsou správními delikty jejichž subjekty jsou speciální a tento druh deliktů se netýká oblasti správního trestání ve vodním hospodářství.

3.4 Přestupky

3.4.1 Vymezení pojmu přestupek

Konkrétní definici přestupku nalezneme v § 5 přestupkového zákona: „Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin“. Pojetí přestupku tak zůstává materiálně-formální.¹¹ Pro vznik přestupku je tedy třeba splnit formální i materiální znaky přestupku.

„Prvním znakem přestupku je jeho protiprávnost (protiprávní čin). Pojem přestupek je dále založen na kombinaci materiálního znaku (čin společensky škodlivý) a formálních znaků (čin, který je v zákoně za přestupek výslovně

¹⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2007, sp. zn. 8 As 17/2007

¹¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016, o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, nový přestupkový zákon, str. 143.

označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem), a rovněž na kombinaci pozitivního a negativního vymezení (nejde-li o trestný čin).“¹²

3.4.1.1 Pokus přestupku

Pokus přestupku je dle v § 6 přestupkového zákona: jednání, které bezprostředně směřuje k dokonání přestupku, jestliže k jeho dokonání nedošlo.

Pokus je tradičním institutem trestního práva. Pokus je trestný, jestliže nedošlo k následku jednání, jak jej předpokládá zákon. Škodlivost daného jednání tím není změněna, a tím pádem by měl být pachatel odpovědný, jako v případě, že by následek nastal, tak jak předpokládá právo.

Přestupkový zákon zavedl trestnost pokusu přestupku do systému správního trestání, a to s ohledem na to, že přestupky jsou oproti trestným činům méně společensky škodlivé.

Trestným je pokus přestupku pouze tehdy, stanoví-li tak zákon. Aby vznikla odpovědnost fyzické osoby za pokus přestupku, musí se pokusu dopustit s úmyslem přestupek spáchat. Správní trest za pokus přestupku se ukládá takový, jaký by se uložil za dokonání přestupek.

Úprava pokusu přestupku ve vodním zákoně je uvedena v kap. 4.1.4.1 Pokus přestupku, zvláštní úprava ve vodním zákoně.

3.4.1.2 Pokračování v přestupku, hromadný a trvající přestupek

Pokračováním v přestupku se podle § 7 přestupkového zákona, „rozumí takové jednání, jehož jednotlivé dílčí útoky vedené jednotným záměrem naplňují skutkovou podstatu stejného přestupku, jsou spojeny stejným nebo podobným způsobem provedení podle § 8 přestupkového zákona, blízkou souvislostí časovou a souvislostí v předmětu útoku.“

Trvající přestupek je „přestupek, jehož znakem je jednání pachatele spočívající ve vyvolání a následném udržování protiprávního stavu nebo jednání pachatele spočívající v udržování protiprávního stavu, který nebyl pachatelem vyvolán.“

¹² KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: Obecná část*. 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2019, str. 251

Hromadný přestupek je podle § 8 přestupkového zákona, „*přestupek, u kterého zákon vyžaduje pro vznik odpovědnosti za přestupek více útoků spojených společným záměrem.*“

Pokračování v přestupku, trvající přestupek a hromadný přestupek jsou považovány za jeden skutek a o jak z hlediska procesního i z hlediska hmotněprávního. O nový skutek se jedná, jestliže obviněný pokračuje v protiprávní činnosti i po zahájení řízení. Správné zařazení pokračování v přestupku, trvajícího přestupku a hromadného přestupku je důležité pro posouzení časové působnosti zákona (§ 2 odst. 4 přestupkového zákona), běh promlčecí doby (§ 31 přestupkového zákona) a určení druhu a výměry správního trestu (§ 7 písm. i přestupkového zákona).

Podrobněji se speciální úpravou ve vodním zákoně zabývám v kap. 4.1.4.2 Pokračování v přestupku, hromadný a trvající přestupek, zvláštní úprava ve vodním zákoně.

3.4.1.3 Opomenutí

Opomenutí (podle § 10 přestupkového zákona) „*jednáním se rozumí i opomenutí takového konání, k němuž byl pachatel povinen podle jiného právního předpisu nebo úředního rozhodnutí, v důsledku dobrovolného převzetí povinnosti konat nebo vyplývala-li jeho zvláštní povinnost z jeho předchozího ohrožujícího jednání nebo k němuž byl z jiného důvodu podle okolností a svých poměrů povinen.*“

3.4.2 Znaky přestupku

Přestupky mají vždy materiální a formální znaky. Materiálním znakem přestupku je společenská škodlivost. Formálními znaky jsou protiprávnost, obecné znaky požadované na subjekt přestupku – pachatele a typové znaky (znaky skutkové podstaty).

3.4.2.1 Obecné požadavky na subjekt přestupku (pachatele přestupku)

„*Pachatelem přestupku může osoba, a to fyzická, nebo právnická, musí se jednat o osobu existující v době spáchání přestupku. Úprava o odpovědnosti*

právnícké osoby za přestupek se však užije i v některých zvláštních případech: jestliže k jednání fyzické osoby, která se za účelem posuzování odpovědnosti právnícké osoby za přestupek považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnícké osobě, došlo před vznikem právnícké osoby, dále jestliže právnícká osoba vznikla, ale soud rozhodl o neplatnosti právnícké osoby, a rovněž je-li právní jednání, které mělo založit oprávnění k jednání za právníckou osobu, neplatné nebo neúčinné (zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 20 odstavec 4).“¹³

Za přestupek je fyzická osoba odpovědná, pokud dosáhla zákonem požadovaný věk a byla přičetná v době spáchání přestupku (§ 18 a § 19 přestupkového zákona).

3.4.2.2 Znaky skutkové podstaty

Souhrn objektivních a subjektivních znaků charakterizující konkrétní přestupky je tzv. skutkovou podstatou přestupku. Znaky skutkové podstaty jsou: objekt a objektivní stránka a subjekt a subjektivní stránka přestupku.

Objektem přestupku jsou zájmy a hodnoty společnosti, které jsou chráněné zákonem. Rozlišujeme objekt obecný, druhový a individuální.

Objektivní stránkou přestupku jsou: jednání, následek a příčinnou souvislost mezi jednáním a následkem. Jednáním je projev vůle člověka, spočívá v konání nebo i opomenutí konání. V přestupkovém zákoně § 10 je uvedeno: *„Jednáním se pro účely tohoto zákona rozumí i opomenutí takového konání, k němuž byl pachatel povinen podle jiného právního předpisu nebo úředního rozhodnutí, v důsledku dobrovolného převzetí povinnosti konat nebo vyplývala-li jeho zvláštní povinnost z jeho předchozího ohrožujícího jednání nebo k němuž byl z jiného důvodu podle okolností a svých poměrů povinen.“*

Subjektem přestupku, tj. pachatelem může být fyzická osoba, právnícká osoba nebo podnikající fyzická osoba. *„V některých případech vyžaduje zákon ke spáchání přestupku zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení pachatele, které pak charakterizují skutkovou podstatu jako její typový znak. Zákon označuje*

¹³ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: Obecná část*. 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2019, str. 264

takového pachatele za zvláštní subjekt přestupku (přestupkový zákon, § 12).“¹⁴ Zákon rozlišuje: konkrétní, kvalifikovaný a speciální subjekt. „Vyžaduje-li zákon ke spáchání přestupku zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení pachatele, může být pachatelem pouze ten, kdo požadovanou vlastnost, způsobilost nebo postavení má.“¹⁵

Subjektivní stránkou přestupku jsou znaky, kterými je definován vnitřní psychický vztah pachatele ve vztahu ke skutečnostem zakládajícím přestupek.

Nutným znakem subjektivní stránky přestupku je zavinění. To se týká pouze fyzických osob. Podle přestupkového zákona, § 15 je zaviněné jednání definováno jako úmyslné (přímý a nepřímý) nebo jako nedbalost (vědomá a nevědomá).

V případě odpovědnosti právnických osob a podnikajících fyzických osob se nezkoumá zavinění, ale odpovědnost je v těchto případech objektivní, s možností liberace.

3.4.2.3 Okolnosti vylučující protiprávnost

Pokud nastanou okolnosti, které v konkrétním případě odjímají přestupku protiprávní charakter jedná se o tzv. okolnosti vylučující protiprávnost.

„Okolnosti vylučující protiprávnost představují určitý způsob řešení konfliktu zájmů, z nichž pouze jeden může být preferován nebo zachráněn. Který zájem to bude, je otázkou konstrukce jednotlivých okolností.“¹⁶

V přestupkovém zákoně § 24 až § 28 je uvedeno pět okolností vylučujících protiprávnost: krajní nouze, nutná obrana, svolení poškozeného, přípustné riziko, oprávněné použití zbraně.

3.4.3 Odpovědnost jednotlivých skupin osob za přestupek

Podle platné právní úpravy správního trestání může být pachatelem přestupku fyzická, právnická i fyzická podnikající osoba.

¹⁴ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: Obecná část*. 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2019, str. 267

¹⁵ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: Obecná část*. 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2019, str. 267

¹⁶ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 165.

3.4.3.1 Odpovědnost fyzické osoby za přešupek

V přešupkovém zákoně je definováno, že „fyzická osoba je pachatelem, jestliže svým zaviněným jednáním naplnila znaky přešupku nebo jeho pokusu, je-li trestný, dovršila patnáctý rok věku, a byla v době jeho spáchání příčetná.“

Fyzická osoba je za přešupek odpovědná, i pokud se do stavu nepřičetnosti přivede požitím nebo aplikací návykové látky, a to i z nedbalosti.

K odpovědnosti za přešupek postačí zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění. Úprava jednotlivých forem zavinění je vybudována na složce vědění a složce vůle. Z jejich existence nebo absence vychází rozlišování zavinění úmyslného nebo nedbalostního. Úmysl se člení na úmysl přímý a úmysl nepřímý, nedbalost rozlišujeme vědomou a nevědomou (viz § 15 zákona č. 250/2016 Sb.).¹⁷

Dále je v přešupkovém zákoně definován také tzv. nepřímý pachatel a dále také trestnost organizátora, návodce a pomocníka. Definováno je také spolupachatelství. Za spolupachatelství se má úmyslné společné jednání dvou nebo více fyzických osob, kdy pak každá z nich odpovídá jako by přešupek spáchala sama.

Omyl je podle § 16 a 17 přešupkového zákona, „rozpor mezi věděním pachatele (tj. jeho vnímáním určité skutečnosti nebo představou o ní) a skutečností.“

Přešupek v omylu může spáchat pouze fyzická osoba. Omyl je rozlišován na omyl skutkový (negativní skutkový omyl, pozitivní skutkový omyl), který je omylem pachatele o znacích skutkové podstaty a omyl právní, kdy pachatel neví, že jeho čin jen protiprávní (to vylučuje odpovědnost za přešupek).

3.4.3.2 Odpovědnost právnické osoby za přešupek

V přešupkovém zákoně se vychází z pravidla, že právnická osoba, která není osobou přirozenou, může jednat jen prostřednictvím osoby fyzické.

¹⁷ Ministerstvo vnitra. Metodická pomůcka MV ČR – Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přešupky a řízení o nich: 2. doplněná verze, aktualizovaná ke dni 19. ledna 2018. 2018, str. 20.

Právnícká osoba je podle přestupkového zákona pachatelem přestupku, „jestliže k naplnění jeho znaků došlo jednáním fyzické osoby, která se za účelem posuzování odpovědnosti právnícké osoby za přestupek považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnícké osobě a která porušila právní povinnost uloženou právnícké osobě, a jestliže se tak stalo při činnosti právnícké osoby, v přímé souvislosti s činností právnícké osoby nebo ku prospěchu právnícké osoby nebo v jejím zájmu.“

Přestupkový zákon v § 20 odstavci 2 vyjmenovává fyzické osoby jejichž jednání je přičitatelné právnícké osobě.

Odpovědností právnícké osoby za spáchání správního deliktu se zabýval i Nejvyšší správní soud: „Pro posouzení, zda je právnícká osoba odpovědná za spáchání správního deliktu v souvislosti s jednáním jejího zaměstnance (případně člena nebo statutárního orgánu) dle § 20 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, je podstatné, zda k porušení právních povinností došlo v souvislosti s místní, časovou a věcnou vazbou k činnosti právnícké osoby, tedy zda při činnosti, již byl způsoben protiprávní stav, zaměstnanec sledoval zejména z objektivního i subjektivního hlediska plnění svých pracovních úkolů. Pokud tomu tak nebylo, právnícká osoba není za excesivní jednání svého zaměstnance odpovědná.“¹⁸

V přestupkovém zákoně je zakotvena možnost liberace. „Odpovědnost právnícké osoby za přestupek je objektivní, k odpovědnosti se nevyžaduje zavinění. Zákonodárce zvolil jinou právní konstrukci než v případě trestní odpovědnosti právníckých osob za trestné činy, k jejímuž naplnění se zavinění vyžaduje. Přestupkový zákon (č. 250/2016 Sb.) uvádí v § 21 liberační důvod pro zproštění odpovědnosti právnícké osoby za přestupek. Právnícká osoba neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možné požadovat, aby přestupku zabránila. K tomu, aby se právnícká osoba zprostila odpovědnosti je třeba, aby takové úsilí vynaložila ještě před spácháním přestupku. Právnícká osoba se nemůže odpovědnosti za přestupek zprostit, jestliže z její strany nebyla vykonána povinná nebo potřebná kontrola nad fyzickou osobou, jejíž jednání je přičitatelné právnícké osobě, nebo nebyla učiněna nezbytná

¹⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 03.10.2017, čj. 9 As 213/2016 - 60

*opatření k zamezení nebo odvrácení přestupku. Ze zákona tedy vyplývá požadavek, aby opatření k zamezení nebo odvrácení přestupku byla reálná, nikoli jen formální, aby příslušné fyzické osoby byly ve své činnosti efektivně kontrolovány atd.*¹⁹

Dále je v přestupkovém zákoně definováno také to, kdy může být právnická osoba vedlejším pachatelem či spolupachatelem.

Správní odpovědnost právnických osob je ve většině situací, oproti trestní odpovědnosti, odpovědností dominantní. Stejně tak je tomu i v oblasti vodního hospodářství. Viz kapitola 5. Vybrané instituty správního trestání právnických osob ve vodním hospodářství.

3.4.3.3 Odpovědnost fyzické podnikající osoby za přestupek

Přestupkový zákon rozděluje fyzické osoby na osoby nepodnikající a na osoby podnikající.

Odpovědnost právnických osob a odpovědnost podnikajících fyzických osob za přestupek mají mnoho společných znaků. Obě tyto osoby odpovídají za přestupek objektivně, bez ohledu na zavinění. Je třeba důsledně rozlišovat zákonem stanovené skutkové podstaty přestupků fyzických osob a podnikajících fyzických osob. Podle přestupkového zákona platí pro každou z těchto osob jiná pravidla odpovědnosti.

„Podnikající fyzická osoba je pachatelem přestupku, došlo-li k naplnění znaků přestupku:

- přímo jednáním této fyzické osoby při jejím podnikání nebo v přímé souvislosti s ním a podnikající fyzická osoba porušila právní povinnost, která je uložena podnikající fyzické osobě nebo fyzické osobě, nebo*
- jednáním jiné fyzické osoby, které je přičitatelné - obdobně jako v případě odpovědnosti za přestupek právnické osoby - podnikající fyzické osobě, jestliže tato jiná fyzická osoba při podnikání podnikající fyzické osoby nebo v přímé souvislosti s ním anebo*

¹⁹ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: Obecná část*. 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2019, str. 260

ku prospěchu podnikající fyzické osoby nebo v jejím zájmu porušila právní povinnost, která je uložena podnikající fyzické osobě nebo fyzické osobě (§ 22 odst. 1 a 2 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich).“²⁰

3.4.4 Zánik odpovědnosti za přestupek

„Důvody zániku odpovědnosti za přestupek (zánik trestnosti) jsou okolnosti, které nastaly po spáchání přestupku, ale dříve, než o něm bylo pravomocně rozhodnuto, a které způsobují zánik práva státu na potrestání pachatele. Procesním důsledkem zániku odpovědnosti za přestupek je, že o něm nelze zahájit řízení, a bylo-li již zahájeno, je důvodem k jeho zastavení. Důvodem zániku odpovědnosti za přestupek je uplynutí promlčecí doby, smrt fyzické osoby – pachatele, zánik právnické osoby – pachatele, nemá-li právního nástupce, a vyhlášení amnestie.“²¹ Důvody zániku odpovědnosti za přestupek jsou uvedeny v § 29 přestupkového zákona.

Zánik odpovědnosti za přestupek uplynutím promlčecí doby je upraven v § 30 až 32 přestupkového zákona. Délka promlčecí doby činí 1 rok, nebo 3 roky (pro přestupek, za který je dle zákona sazba pokuty s horní hranicí alespoň 100 000 Kč).

Promlčecí doba počíná běžet dnem následujícím po dni spáchání přestupku (§ 31 odst. 1 přestupkového zákona). Promlčecí doba (jednoletá nebo tříletá) uplyne koncem dne, který se svým označením shoduje se dnem, kdy byl přestupek spáchán, tj. ve 24:00 tohoto dne. Případá-li konec promlčecí doby na sobotu, neděli nebo svátek, nedochází k jeho přesunutí na nejbližší příští pracovní den. Po jejím uplynutí není možné přestupek projednat.

Mezní promlčecí doba podle § 32 odst. 3 zákona o odpovědnosti za přestupky neběží po dobu, kdy se běh promlčecí doby staví. Při určování konce této mezní promlčecí doby je tudíž nutno přičíst dobu, po kterou trvala některá ze skutečností uvedených v § 32 odst. 1 písm. a) až d) přestupkového zákona.

²⁰ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: Obecná část*. 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2019, str. 261

²¹ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: Obecná část*. 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2019, str. 279

3.4.5 Správní tresty a jejich ukládání

V přestupkovém zákoně se místo pojmu správní sankce používá výhradně pojmu správní trest.

„Trest je zvláštním druhem právní sankce, jejímž účelem je zasáhnout pachatele protiprávního činu v osobní a sociální sféře. Jde o zákonem stanovený právní následek za protiprávní jednání, jehož uložením realizují k tomu určené orgány státní donucení vůči tomu, kdo porušil zákonem stanovená pravidla chování. Trest má vůči pachateli represivní význam, má mu zabránit v dalším páchání protiprávní činnosti, vést ho k tomu, aby v budoucnu stanovená pravidla neporušoval, ale i generálně preventivní účinek i na další osoby.“²²

Za přestupek lze podle § 35 přestupkového zákona, uložit 5 typů správních trestů:

- Napomenutí,
- Pokuta,
- Zákaz činnosti,
- Propadnutí věci nebo náhradní hodnoty,
- Zveřejnění rozhodnutí o přestupku.

Speciální úprava ukládání správních trestů v oblasti vodního hospodářství je popsána v kap. 4.1.6 Druhy správních trestů a jejich ukládání, zvláštní úprava ve vodním zákoně a kap. 4.2.6 Druhy správních trestů a jejich ukládání, zvláštní úprava v zákoně o vodovodech a kanalizacích.

„Správní trest lze uložit samostatně nebo spolu s jinými správními tresty; napomenutí nelze uložit spolu s pokutou. V nové právní úpravě jsou podrobněji upravena hlediska pro ukládání správních trestů, spolu s přitěžujícími a polehčujícími okolnostmi.“

²² KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: Obecná část*. 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2019, str. 283

Při určení druhu správního trestu a jeho výměry správní orgán přihlédne k demonstrativně uvedeným okolnostem, které mají vliv na míru společenské škodlivosti přestupku.“²³

Správní orgánu při ukládání správních trestů přihlédnout k přitěžujícím nebo k polehčujícím okolnostem. Jsou jimi např. polehčující okolnosti: pachatelův věk blízký k věku mladistvých, pachatel spáchal přestupek, aby odvrátil útok nebo jiné nebezpečí anebo nedodržel zásadu přiměřenosti u jiné okolnosti vylučující protiprávnost. Polehčující okolností může být i vstřícný přístup pachatele k odstranění vzniklé škody způsobené přestupkem (dobrovolně uhrazená náhrada škody, pomoc při odstraňování škodlivého následku). Dalšími polehčujícími okolnostmi mohou být: pachatel se sám udal správnímu orgánu, pachatel přestupek oznámil a napomáhal při jeho objasňování. Polehčující okolností je také, pokud byl přestupek spáchán v psychickém vypětí – pod vlivem nátlaku či pod tlakem podřízenosti nebo závislosti na jiné osobě.

„Koná-li se ze zákona společně řízení o dvou a více přestupcích téhož pachatele (blíže viz dále výklad k § 88 zákona č. 250/2016 Sb.), pak se pachateli ukládá úhrnný správní trest. Při ukládání správních trestů za více přestupků se uplatňuje absorpční zásada doplněná asperační zásadou (zásada zostřovací). Je-li společně projednáváno více přestupků, lze pachateli uložit pokutu ve vyšší sazbě.“²⁴

Přestupkový zákon (§ 42 - § 44) upravuje některé zvláštní způsoby rozhodnutí ve věci správního trestu:

- podmíněné upuštění od uložení správního trestu
- upuštění od uložení správního trestu
- mimořádné snížení výměry pokuty

Institut podmíněného upuštění od uložení správního trestu může být užit pouze u přestupku, kterým pachatel způsobil škodu nebo se bezdůvodně obohatil.

²³ Ministerstvo vnitra. Metodická pomůcka MV ČR – Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: 2. doplněná verze, aktualizovaná ke dni 19. ledna 2018. 2018, str. 35.

²⁴ Ministerstvo vnitra. Metodická pomůcka MV ČR – Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: 2. doplněná verze, aktualizovaná ke dni 19. ledna 2018. 2018, str. 36.

Institut lze použít jen tehdy, pokud i samotné projednání věci stačí k nápravě pachatele. Správní orgán vydá rozhodnutí o přestupku s povinností nahradit škodu nebo vydat bezdůvodné obohacení. Správní orgán také určí způsob, jakým to má pachatel učinit.

V případě přestupků, jimiž nebyla způsobena žádná škoda nebo jimiž se pachatel přestupku bezdůvodně neobohatil, lze upustit od správního trestu. Možnost upuštění od správního trestu může vyloučit zákon. Upuštění od uložení správního trestu předpokládá vyslovení viny za přestupek.

„Od uložení správního trestu lze upustit v případech, kdy:

- *samotné projednání postačí k nápravě pachatele, nebo*
- *pachatel spáchal dva a více přestupků, o nichž nebylo vedeno společné řízení a správní trest uložený za některý z přestupků lze považovat za odpovídající tomu, který by jinak byl uložen ve společném řízení.“²⁵*

„Mimořádné snížení výměry pokuty lze aplikovat pouze u přestupků, u nichž zákon stanoví dolní hranici sazby pokuty. Pokutu lze uložit v částce, která je nižší než zákonem stanovená dolní hranice sazby pokuty, jestliže a) nápravy pachatele lze dosáhnout i při uložení pokuty ve snížené sazbě, b) pokuta je ukládána za pokus přestupku, c) pokuta uložená v rámci zákonem stanovené dolní hranice by byla nepřiměřeně přísná, nebo d) pachatel spáchal přestupek, aby odvrátil útok nebo jiné nebezpečí, aniž by byly zcela naplněny podmínky některé z okolností vylučujících protiprávnost. Je-li výměra pokuty mimořádně snižována, musí být uložena pokuta alespoň ve výši jedné pětiny dolní hranice sazby pokuty stanovené zákonem.“²⁶

3.4.6 Ochranná opatření

„Vedle správních trestů jsou ochranná opatření jiným právním následkem přestupku. Jedná se rovněž o opatření státního donucení, které způsobuje osobám,

²⁵ Ministerstvo vnitra. Metodická pomůcka MV ČR – Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: 2. doplněná verze, aktualizovaná ke dni 19. ledna 2018. 2018, str. 38.

²⁶ Ministerstvo vnitra. Metodická pomůcka MV ČR – Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: 2. doplněná verze, aktualizovaná ke dni 19. ledna 2018. 2018, str. 38.

vůči nimž působí, určitou újmu. Újma vyvolaná ochranným opatřením není však jeho prioritním účelem, spíše nevyhnutelným průvodním jevem. Ochranné opatření plní funkci generální prevence, na rozdíl od správních trestů není s ochranným opatřením spojeno společenské odsouzení.“²⁷

§ 52 - § 54 přestupkového zákona rozlišují následující ochranná opatření:

- omezující opatření
- zabrání věci
- zabrání náhradní hodnoty

3.4.7 Řízení o přestupcích

Řízení o přestupcích je zvláštním druhem správního řízení. Přestupkový zákon, upravuje řízení o přestupcích ve své třetí části. Není-li v tomto zákoně stanoveno jinak, použije se subsidiárně úprava správního řízení podle správního řádu.

3.4.7.1 Příslušnost k projednávání přestupků (věcná a místní)

V § 60 přestupkovém zákoně, je uvedeno, že: *„Nestanoví-li zákon jinak, je správním orgánem příslušným k řízení obecní úřad obce s rozšířenou působností. Obecní úřad je příslušný k řízení o přestupcích a) proti pořádku v územní samosprávě, b) proti veřejnému pořádku, c) proti občanskému soužití a d) proti majetku.“*

Podle § 62 přestupkového zákona, je v prvním kritériem místní příslušnosti: místo spáchání přestupku. Pokud toto nelze určit (např. k porušení oznamovací povinnosti mohlo dojít na více místech) postupuje se dále dle dalších zvláštních kritérií. Dalším kritériem pro určení místní příslušnosti je trvalý pobyt fyzické osoby a u právnické a podnikající fyzické osoby sídlo, místo výkonu činnosti nebo místo, kde má taková osoba majetek. Pokud ani dle druhého kritéria nelze místní příslušnost určit, pak se místní příslušnost určí dle místa, kde vyšel přestupek najevo. Toto se také použije v případě, kdy je místně příslušných více správních orgánů.

²⁷ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: Obecná část*. 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2019, str. 288

„Zákon č. 250/2016 Sb. rovněž nad rámec obecné úpravy ve správním řádu upravuje obligatorní důvody pro změnu místní příslušnosti, kterými jsou:

a) podezřelým z přestupku je územní samosprávný celek, jehož orgán je příslušným správním orgánem k řízení o tomto přestupku nebo odvolacím správním orgánem vůči správnímu orgánu příslušnému k rozhodování o tomto přestupku,

b) podezřelým z přestupku je člen zastupitelstva územního samosprávného celku, jehož orgán je příslušný k rozhodování o přestupku nebo jehož orgán je odvolacím správním orgánem vůči správnímu orgánu příslušnému k rozhodování o tomto přestupku.

Postup před zahájením řízení. Pokud je dán některý z popsaných důvodů, správní orgán věc předá nadřízenému správnímu orgánu, aby provedl delegaci, a přitom jej na existenci daného vztahu upozorní. Žádné rozhodnutí se v takovém případě nevydává.“²⁸

3.4.7.2 Postup před zahájením řízení

Ve fázi před zahájením řízení o přestupku se podáním vysvětlení (§ 137 správního řádu), zajištěním důkazu (§ 138 správního řádu), případně zárukou za splnění povinnosti (§ 83 přestupkového zákona) zkoumá, zda je důvodné zahájit řízení o přestupku.

Řízení o přestupku může správní orgán zahájit na základě oznámení o přestupku od fyzické či právnické osoby nebo jiného správního orgánu. Řízení o přestupku může správní orgán zahájit také na základě poznatků z vlastní činnosti.

Jestliže není dán důvod pro zahájení řízení o přestupku, správní orgán věc odloží. Stejně tak, pokud je podezřelý chráněn diplomatickou imunitou. Spácháním přestupku došlo k jednočinnému souběhu přestupků a za některý ze spáchaných přestupků byl uložen trest, který se jeví dostatečný.

²⁸ Ministerstvo vnitra. Metodická pomůcka MV ČR – *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: 2. doplněná verze, aktualizovaná ke dni 19. ledna 2018.* 2018, str. 49.

Pokud byl osobě podezřelý ze spáchání přestupku již uložen trest v trestním řízení za jiný skutek a trest za přestupek se jeví bezvýznamným, může správní orgán také věc odložit. Věc se odkládá usnesením.

3.4.7.3 Postup v řízení

„Řízení o všech přestupcích se zahajují vždy z moci úřední. Řízení o přestupku je zahájeno doručením oznámení o zahájení řízení podezřelému z přestupku nebo ústním vyhlášením takového oznámení. Společné řízení s více obviněnými je zahájeno doručením oznámení o zahájení řízení všem podezřelým z přestupku.²⁹

3.4.7.4 Účastníci řízení o přestupcích

Účastníky řízení o přestupcích jsou dle § 68 přestupkového zákona:

- obviněný,
- poškozený v části řízení, která se týká jím uplatněného nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení, a
- vlastník věci, která může být nebo byla zabráná, v části řízení, která se týká zabrání věci nebo náhradní hodnoty.

Dále mohou v řízení o přestupku figurovat i další subjekty (nejsou účastníky řízení, ale jsou jim přiznána určitá procesní práva):

- Osoba přímo postižená spácháním přestupku
- Zákonný zástupce a opatrovník mladistvého obviněného a orgán sociálně-právní ochrany dětí

3.4.7.5 Doručování

V přestupkové zákoně, jsou upraveny dva speciální způsoby doručování. Jedná se o doručování veřejnou vyhláškou (je vyvěšeno oznámení o možnosti

²⁹ Ministerstvo vnitra. Metodická pomůcka MV ČR – Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: 2. doplněná verze, aktualizovaná ke dni 19. ledna 2018. 2018, str. 55.

převzít doručovanou písemnost) a doručování zmocněnci (pokud nelze zmocněnci písemnosti doručit, doručuje se účastníkovi řízení o přestupku).

3.4.7.6 Ústní jednání

V řízení o přestupku není vždy nutné nařizovat ústní jednání. Ústní jednání musí být nařízeno v následujících případech:

- z moci úřední, v případě je-li to nezbytné pro zjištění stavu věci a také v případě je-li obviněným mladistvý
- na požádání, obviněného, je-li to nezbytné k uplatnění jeho práv nebo poškozeného, je-li to třeba k rozhodnutí o nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení.

3.4.7.7 Dokazování

*„Zákon č. 250/2016 Sb. upravuje zvláštní pravidla pro výslech obviněného. Výslech obviněného správní orgán provede vždy, je-li to nezbytné k uplatnění práv obviněného (tj. zejména, pokud to sám navrhne). Obviněný má právo nevypovídat (i bez uvedení důvodu)“.*³⁰

3.4.7.8 Zajišťovací opatření

*Správní orgán může uložit před zahájením řízení osobě podezřelé ze spáchání přestupku a po zahájení řízení obviněnému záruku za splnění povinnosti, která by mohla být uložena v řízení o přestupku, pokud má důvodné podezření, že se obviněný bude vyhýbat potrestání za přestupek nebo výkonu správního trestu nebo bude mařit či ztěžovat řízení o přestupku, výkon správního trestu nebo náhradu škody nebo vydání bezdůvodného obohacení poškozenému.*³¹

Pokud má správní orgán důvodné podezření, že by se právnická osoba mohla svým zánikem vyhnout potrestání za přestupek nebo výkonu správního trestu nebo že by mohla zmařit uspokojení nároku na náhradu škody nebo

³⁰ Ministerstvo vnitra. Metodická pomůcka MV ČR – Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: 2. doplněná verze, aktualizovaná ke dni 19. ledna 2018. 2018, str. 61.

³¹ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: Obecná část*. 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2019, str. 299

na vydání bezdůvodného obohacení, je oprávněn zakázat zrušení, zánik a přeměny právnické osoby.

3.4.7.9 Přerušování řízení

V přestupkovém zákoně, jsou upraveny zvláštní důvody pro přerušování řízení. Jsou jimi důvody obligatorní (podání kasační stížnosti podle soudního řádu správního v téže věci) a důvody fakultativní (přechodná duševní porucha obviněného, která nastala po spáchání skutku, jenž je předmětem řízení anebo lze očekávat, že obviněnému bude v trestním řízení uložen trest za jiný skutek. Správní trest, který by mohl být uložen v řízení o přestupku, je bezvýznamný vedle trestu, jehož uložení lze očekávat v trestním řízení.

3.4.7.10 Zastavení řízení

Zvláštním důvodem pro zastavení řízení je, dojde-li k usmíření, správní orgán poté řízení usnesením zastaví. Toto je upraveno v § 7 odst. 8 zákona o některých přestupcích.

3.4.8 Rozhodnutí o přestupku

„Rozhodnutí, kterým je obviněný uznán vinným, je meritorním rozhodnutím ve smyslu § 67 odst. 1 správního řádu, jehož náležitosti nad rámec správního řádu jsou upraveny v § 93 zákona č. 250/2016 Sb.“³²

3.4.9 Náklady řízení

Obviněný, který byl uznán vinným je povinen zaplatit paušální částku jako náklady řízení.

3.4.10 Řízení o odvolání

Podat odvolání mohou podle přestupkového zákona:

- obviněný v plném rozsahu

³² Ministerstvo vnitra. Metodická pomůcka MV ČR – Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: 2. doplněná verze, aktualizovaná ke dni 19. ledna 2018. 2018, str. 66.

- poškozený v omezeném rozsahu, pouze proti výroku o nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení a výroku o nákladech spojených s uplatněním nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení
- zákonný zástupce a opatrovník mladistvého obviněného a orgán sociálně-právní ochrany dětí, a to ve prospěch mladistvého obviněného, pouze proti výroku o vině, o správním trestu, o ochranném opatření a o nároku na náhradu škody nebo nároku na bezdůvodné obohacení.
- vlastník věci proti výroku o zabránění věci nebo náhradní hodnoty

Odvolání má v řízení o přestupku vždy odkladný účinek, který nelze vyloučit. V řízení o přestupku odvolací správní orgán přezkoumá napadené rozhodnutí v plném rozsahu.

3.4.11 Příkazní řízení

„Právní úprava příkazního řízení navazuje na § 150 správního řádu a rozlišuje příkaz, proti němuž lze podat odpor, a příkaz na místě, který nabývá právní moci podpisem obviněného.“³³

3.4.12 Adhezní řízení

„V rámci řízení o přestupku lze rozhodovat též o náhradě škody a nově též o vydání bezdůvodného obohacení.“

- škoda = újma na jmění (majetková újma)
- bezdůvodné obohacení = obohacení na úkor jiného bez spravedlivého důvodu³⁴

³³ Ministerstvo vnitra. Metodická pomůcka MV ČR – Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: 2. doplněná verze, aktualizovaná ke dni 19. ledna 2018. 2018, str. 69.

³⁴ Ministerstvo vnitra. Metodická pomůcka MV ČR – Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: 2. doplněná verze, aktualizovaná ke dni 19. ledna 2018. 2018, str. 73.

4 Základní zásady správního trestání ve vodním hospodářství – Zvláštní úprava ve vodním zákoně – Zvláštní úprava v zákoně o vodovodech a kanalizacích

4.1 Zvláštní úprava správního trestání ve vodním zákoně

Vodní zákon upravuje přestupky v hlavě XIV (§ 116 - § 125l).

4.1.1 Přestupky fyzických osob ve vodním zákoně

V dílu 1 (§ 116 - § 125) jsou uvedeny přestupky fyzických osob. Přestupky jsou zařazeny do jednotlivých paragrafů podle toho, jaký je jejich vztah k vodním zdrojům. Lze tedy rozlišit přestupky kterékoliv fyzické osoby, „*přestupky při užívání povrchových vod k plavbě, při nakládání s vodami, přestupky vlastníků a stavebníků vodních děl, vlastníků pozemků, staveb a zařízení, vlastníků pozemků, staveb a zařízení a vlastníků movitého majetku v ochraně před povodněmi, při zacházení se závadnými látkami, při haváriích, přestupky správce drobného vodního toku, poplatníka.*“³⁵

V § 116 odst. 1 vodního zákona je definováno, kdy se přestupku dopustí jakákoliv fyzická osoba, přestupky jsou rozděleny do jednotlivých kategorií (např. fyzická osoba nakládá s povrchovými nebo podzemními vodami bez povolení k nakládání s vodami, fyzická osoba provede stavbu, zařízení nebo činnost bez souhlasu vodoprávního úřadu nebo v rozporu s ním, fyzická osoba poruší zákaz činností v aktivní zóně záplavového území a další. V § 116 odst. 2 až 6 vodního zákona jsou uvedeny pokuty ukládané za přestupky podle odst. 1 vodního zákona.

³⁵ Vodní zákon, § 117-§ 125.

4.1.2 Přestupky právnických a podnikajících fyzických osob ve vodním zákoně

V dílu 2 (§ 125a - § 125k) vodního zákona jsou uvedeny přestupky právnických a podnikajících fyzických osob. Přestupky právnických a podnikajících fyzických osob jsou obdobně jako přestupky fyzických osob zařazeny do jednotlivých paragrafů podle toho, jaký je jejich vztah k vodním zdrojům. Lze tedy rozlišit přestupky kterékoliv právnické a podnikající fyzické osoby, „*přestupky při užívání povrchových vod k plavbě, při nakládání s vodami, přestupky vlastníků a stavebníků vodních děl, vlastníků pozemků, staveb a zařízení, vlastníků pozemků, staveb a zařízení a vlastníků movitého majetku v ochraně před povodněmi, při zacházení se závadnými látkami, při haváriích, přestupky správce drobného vodního toku a správce povodí, přestupky při porušení povinnosti obce poplatníka.*“³⁶

4.1.3 Společná ustanovení k přestupkům ve vodním zákoně

Díl 3 obsahuje v § 125l vodního zákona společná ustanovení k přestupkům. Díl 3 vodního zákona obsahuje základní principy trestání přestupků podle vodního zákona. Díl 3 je platný pro fyzické osoby i pro osoby právnické a pro podnikající fyzické osoby.

Podle § 125l odst. 1 vodního zákona „*Česká inspekce životního prostředí nebo obecní úřad obce s rozšířenou působností může upustit od uložení správního trestu také tehdy, jestliže pachatel přestupku přijme faktická opatření k odstranění následků porušení povinnosti, jakož i opatření zamezující dalšímu ohrožování nebo znečišťování podzemních nebo povrchových vod, a uložení správního trestu by vzhledem k nákladům na učiněná opatření vedlo k nepřiměřené tvrdosti.*“³⁷

Liberační důvody pro zproštění právnické osoby za přestupek jsou obsaženy v § 21 přestupkového zákona (obdobně i pro podnikající fyzickou osobu v § 23) „*Odpovědnost právnické osoby za přestupek (§ 20 a 21). Právní úprava je založena na objektivní odpovědnosti právnické osoby s možností se jí zprostit*

³⁶ Vodní zákon, § 125a - § 125k.

³⁷ Vodní zákon, § 125l odst.1.

prokázáním zákonem stanoveného liberačního důvodu.“³⁸ Zvláštní úprava ve vodním zákoně zná liberační důvod nad rámec liberačních důvodů v § 21 přestupkového zákona. Jedná se právě o výše uvedený § 1251 odst.1.

Jedním ze základních principů trestání přestupků podle vodního zákona je dle § 1251 odst. 2, sazba za opakovaný přestupek až dvojnásobek (do 20 mil. Kč). „Sazba pokuty za přestupek podle tohoto zákona se zvyšuje na dvojnásobek, nejvýše však na částku 20000000 Kč, jestliže je týž přestupek spáchán opakovaně. Přestupek je spáchán opakovaně, pokud ode dne, kdy rozhodnutí o uložení pokuty za týž přestupek nabylo právní moci, neuplynul 1 rok.“³⁹

„Při stanovení výše pokuty za přestupek spáchaný vypouštěním odpadních vod bez povolení k nakládání s vodami nebo v rozporu s ním, přihlédnou orgány ukládající pokutu zejména k míře překročení podmínek povolení k vypouštění těchto vod, k míře ovlivnění jakosti povrchových nebo podzemních vod a jejímu lokálnímu rozsahu, ke stupni ochrany dotčeného území a k příčině nedovoleného vypouštění vod.“⁴⁰ Jedná se o jeden ze základních principů trestání přestupků dle vodního zákona.

Príslušnými správními orgány k projednávání přestupků jsou ČIŽP, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, Státní plavební správa a orgán Policie České republiky viz § 1251 odst. 4 vodního zákona.

Porušení stavebního zákona (vodní díla) řeší vodoprávní úřady viz § 1251 odst. 5 vodního zákona.

„Pokuty uložené Českou inspekcí životního prostředí obcím a Státní plavební správou jsou příjmem Státního fondu životního prostředí. Ostatní pokuty uložené Českou inspekcí životního prostředí jsou z 50 % příjmem rozpočtu obce, v jejímž územním obvodu byl přestupek spáchán, a z 50 % příjmem Státního fondu životního prostředí České republiky.“⁴¹

³⁸ Ministerstvo vnitra. Metodická pomůcka MV ČR – Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: 2. doplněná verze, aktualizovaná ke dni 19. ledna 2018. 2018, str. 22.

³⁹ Vodní zákon, § 1251 odst.2.

⁴⁰ Vodní zákon, § 1251 odst.3.

⁴¹ Vodní zákon, § 1251 odst.6.

V souvislosti s reformou správního trestání (účinná od 1. 7. 2017) a s převzetím základních liberačních zásad a promlčení do přestupkového zákona, se ve vodním zákoně objevuje formulace „lze uložit pokutu“ i pro přestupky právnických osob a podnikajících fyzických osob (zákon č. 183/2017, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích).

Podle zákona č. 113/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky, ve znění pozdějších předpisů se v § 126 odst. 8 vodního zákona změnila kompetence ČIŽP (Česká inspekce životního prostředí).

Ve všech ostatních věcech, které nejsou v ustanoveních vodního zákona upraveny, se použije přestupkový zákon.

4.1.4 Instituty přestupkového práva, zvláštní úprava ve vodním zákoně

4.1.4.1 Pokus přestupku, zvláštní úprava ve vodním zákoně

Na úseku vodního hospodářství vodní zákon pokus přestupku výslovně nestanovuje. Jak, ale z přestupkového zákona jasně vyplývá, pokus je trestný stejně jako dokonaný přestupek (viz kap. 3.4.1.1 Pokus přestupku). To by mohlo vést v případě některých závažnějších skutkových podstat k lepší ochraně vod.

V rámci vývoje přestupkového práva by bylo vhodné v případě přestupků na úseku vodního hospodářství zakotvení trestného pokusu přestupku do složkových zákonů (např. vodního zákona). Trestnost pokusu by se měla především zvážit u závažnějších skutkových podstat.

4.1.4.2 Pokračování v přestupku, hromadný a trvalý přestupek, zvláštní úprava ve vodním zákoně

Pokračování v přestupku je definováno v § 7 přestupkového zákona (v této diplomové práci viz kap. 3.4.1.2 Pokračování v přestupku, hromadný a trvalý přestupek) Aby mohlo být jednání kvalifikováno jako pokračování v přestupku je

třeba naplnit všechny znaky, které jsou předmětem dokazování ve správním řízení.

Judikatury Nejvyššího správního soudu uvádí, že „*Jedním ze znaků pokračování v přestupku je, že jednotlivé dílčí útoky, z nichž každý naplňuje znaky téhož přestupku, jsou po subjektivní stránce spojeny jedním a týmž záměrem. Jednotný záměr je přitom třeba v řízení dokazovat.*“⁴²

Z rozhodnutí Městského soudu v Praze pak plyne, „*že obecný význam pojmu záměr je úzce svázán s úmyslem (vůli) pachatele v budoucnu s protiprávní činností pokračovat a docílit tak předpokládaného protiprávního výsledku, nikoliv pouze s nedbalostí pachatele, který nepřiměřeným způsobem spoléhá na to, že v důsledku jeho jednání k protiprávnímu výsledku nedojde, anebo že je s takovým výsledkem srozuměn pro případ, že nastane.*“⁴³ Stejně tak je v rozhodnutí Městského soudu v Praze konstatováno, že „*Závěr o tom, zda jde o pokračující delikt, má přitom rozhodující vliv na určení počátku plynutí prekluzivní lhůty k zániku odpovědnosti za správní delikt (v dnešní terminologii výše cit. zákona č. 250/2016 Sb., označován jednotně jako lhůta promlčecí).*“⁴⁴ Posledním dílčím útokem nebo zahájením řízení o přestupku je spácháno pokračování v přestupku.

Zvláštní úprava je ve vodním zákoně § 116 odst. 5 a § 125a odst. 6, kde se uvádí, že „*pokutu za přestupek spáchaný nedovoleným odběrem povrchových nebo podzemních vod lze stanovit nejvýše za období 3 let předcházejících dni, kdy byl nedovolený odběr vody zjištěn.*“⁴⁵ Neplatí zde tedy definice pokračování v přestupku za celý nedovolený odběr v délce více než 3 roky. Pokud by tedy odběr byl delší, jednalo by se (bylo by posuzováno) o nový přestupek. Při posuzování spáchání přestupku opakovaného nedovoleného odběru vody či nedovoleného vypouštění odpadních vod není vždy jednoznačné, jak určit, zda se jedná o přestupek trvajícím nebo o pokračování v přestupku.

⁴² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15.08.2012, čj. 1 As 49/2012 - 33

⁴³ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 20. 12. 2018 č. j. 9 A 219/2016–65

⁴⁴ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 20. 12. 2018 č. j. 9 A 219/2016–65

⁴⁵ Vodní zákon, § 116 odst.5 a § 125a odst.6

4.1.5 Okolnosti vylučující protiprávnost, zvláštní úprava ve vodním zákoně

„Krajní nouze (§ 24 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich). V krajní nouzi jedná ten, kdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem.“⁴⁶ V této diplomové práci viz kap. 3.4.2.3 Okolnosti vylučující protiprávnost. Nebezpečí, které je odvraceno musí být nebezpečím bezprostředním, které není možné odvrátit jiným způsobem. Může být způsobeno zvířaty, poruchami zařízení nebo strojů a v neposlední řadě jej mohou způsobit přírodní živly (povodně, vítr, požár). „Za jednání v krajní nouzi lze považovat odběr podzemní vody, překračující povolený limit, stalo-li se tak v důsledku nepředvídané havárie vodovodního řadu“.⁴⁷

Některé výjimečné situace, případy krajní nouze, jsou řešeny ve speciálních předpisech. Jedním z nich je také vodní zákon. V něm jsou ošetřeny mimořádné situace. *„Povolení k nakládání s vodami není třeba k jednorázovému odběru povrchových nebo podzemních vod v případech záchranných prací při mimořádných událostech, požárech a jiných živelních pohromách“.⁴⁸*

Přípustné riziko je relativně novým institutem ve správním trestání. *„Přípustné riziko (§ 27 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich), za přípustného rizika jedná ten, kdo vykonává společensky prospěšnou činnost, již ohrozí nebo poruší zájem chráněný zákonem, nelze-li společensky prospěšného výsledku dosáhnout jinak. Osobou jednající za přípustného rizika může být pouze ten, kdo společensky prospěšnou činnost vykonává v rámci svého zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo v rámci svého předmětu činnosti.“⁴⁹ V rámci vodního zákona se v případech přípustného rizika jedná nejčastěji o přestupky, při nichž může dojít k ohrožení životního prostředí.*

⁴⁶ Ministerstvo vnitra. Metodická pomůcka MV ČR – Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: 2. doplněná verze, aktualizovaná ke dni 19. ledna 2018. 2018, str. 26.

⁴⁷ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 10. 1998, č. j. 5 A 37/96.

⁴⁸ Vodní zákon, § 8 odst.3.

⁴⁹ Ministerstvo vnitra. Metodická pomůcka MV ČR – Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: 2. doplněná verze, aktualizovaná ke dni 19. ledna 2018. 2018, str. 27.

4.1.6 Druhy správních trestů a jejich ukládání, zvláštní úprava ve vodním zákoně

Podrobně jsou v této diplomové práci správní tresty a jejich ukládání rozebrány v kap. 3.4.5 Správní tresty a jejich ukládání.

4.1.6.1 Druhy správních trestů, zvláštní úprava ve vodním zákoně

V důvodové zprávě k přestupkovému zákonu je řečeno, že: *„Účelem zavedení pojmu „správní trest“ je sjednotit terminologii v oblasti soudního a správního trestání fyzických, právnických a podnikajících fyzických osob. Pojem „správní trest“ má zdůrazňovat, že se jedná o sankci trestního charakteru, jenž má za cíl trestat porušení právních povinností uložených předpisy správního práva.“*⁵⁰ Například trest zákazu činnosti lze ve správním pojetí chápat jako opatření k nápravě. Jedná se například oprávnění České inspekce životního prostředí *„nařídit v oblasti, ve které jí přísluší vykonávat kontrolu, zastavení výroby nebo jiné činnosti, pokud velmi závažným způsobem ohrožuje veřejný zájem a životní prostředí, až do doby odstranění nedostatků, popřípadě jejich příčin“*⁵¹

Přestupkový zákon dává možnost uložit za spáchaný přestupek správní trest nebo ochranné opatření.

4.1.6.2 Ukládání správních trestů, zvláštní úprava ve vodním zákoně

Podrobněji k ukládání správních trestů viz kap. 3.4.5 Správní tresty a jejich ukládání.

*„Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich umožňuje uložit napomenutí, pokutu, zákaz činnosti, propadnutí věci či náhradní hodnoty a zveřejnění rozhodnutí o přestupku.“*⁵² Tresty mohou být ukládány samostatně nebo současně s ostatními. Výjimkou však je, že napomenutí nelze uložit spolu s pokutou.

⁵⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, , nový přestupkový zákon, str. 166,167.

⁵¹ Vodní zákon, § 112 odst.1.písm.c

⁵² Vodní zákon, § 35

Velmi častým správním trestem na úseku vodního hospodářství je pokuta. Výše pokuty se pohybuje v rozmezí daném vodním zákonem. Výše pokuty může se může určit také výpočtem, např. dle množství odebrané povrchové či podzemní vody.

- *„(3) Za přestupek podle odstavce 1 písm. b) spáchaný odběrem povrchových vod bez povolení k nakládání s vodami se uloží pokuta ve výši násobku sazby 40 Kč za 1 m³ nedovoleně odebraných povrchových vod a celkového množství těchto vod, nejvýše však ve výši 500000 Kč.*
- *(4) Za přestupek podle odstavce 1 písm. b) spáchaný odběrem podzemních vod bez povolení k nakládání s vodami se uloží pokuta ve výši násobku sazby 70 Kč za 1 m³ nedovoleně odebraných podzemních vod a celkového množství těchto vod, nejvýše však ve výši 500000 Kč.*
- *(5) Pokutu za přestupek spáchaný nedovoleným odběrem povrchových nebo podzemních vod lze stanovit nejvýše za období 3 let předcházejících dni, kdy byl nedovolený odběr vody zjištěn. Sazbu pokuty podle odstavce 3 nebo 4 lze snížit, jsou-li pro to důvody zvláštního zřetele hodné. Pokuta podle odstavce 3 nebo 4 však nesmí být vyměřena v sazbě nižší než 10 Kč za 1 m³ nedovoleně odebraných povrchových vod nebo v sazbě nižší než 15 Kč za 1 m³ nedovoleně odebraných podzemních vod.“⁵³*

Sazbu pokuty za přestupek je možné také zvýšit (§ 1251 odst. 2) viz kap. 4.1.3 Společná ustanovení k přestupkům ve vodním zákoně .

Obdobně vodní zákon v §1251 odst. 3 hovoří o polehčujících okolnostech viz kap. 4.1.3 Společná ustanovení k přestupkům ve vodním zákoně .

Vodní zákon § 1251 odst. 1 umožňuje upustit od uložení trestu, „*jestliže pachatel přestupku přijme faktická opatření k odstranění následků porušení*

⁵³ Vodní zákon, § 116 odst. 3,4,5

*povinnosti, jakož i opatření zamezující dalšímu ohrožování nebo znečišťování podzemních nebo povrchových vod, a uložení správního trestu by vzhledem k nákladům na účinná opatření vedlo k nepřiměřené tvrdosti*⁵⁴ viz kap. 4.1.3 Společná ustanovení k přestupkům ve vodním zákoně .

4.1.7 Řízení o přestupcích, zvláštní úprava ve vodním zákoně

Obecná úprava řízení o přestupcích viz kap. 3.4.7 Řízení o přestupcích.

4.1.7.1 Postup před zahájením řízení, zvláštní úprava ve vodním zákoně

Pro zahájení řízení o přestupku, musí být správní orgán dostatečně obeznámen s tím, kdo je podezřelý a čeho co spáchal. Na úseku vodního hospodářství se správní orgán nejčastěji dozví o přestupku provedením kontroly. Kontrola probíhá dle zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád). Správní orgán následně může požadovat vysvětlení podle § 137 správního řádu nebo dále zajistit důkazy a dále postupovat podle § 138 správního řádu.

Kontrolu je třeba provádět dle platných právních předpisů, protože eventuální pochybení při provádění kontroly mohou mít za následek nezákonnost rozhodnutí o přestupku. Podle rozhodnutí Nejvyššího správního soudu bylo vydáno nezákonné rozhodnutí. *„Stěžovatel především namítal, že pověření zaměstnanci České inspekce životního prostředí neprovedli kontroly malé vodní elektrárny v souladu s § 12 odst. 2 písm. a) zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, neboť jej o uskutečnění kontrol vůbec neinformovali a on tak nemohl být přítomen šetření a kontrolovat způsob měření a získané výsledky. Informace, které byly při kontrolách nezákonně získány, tudíž nemohly sloužit jako podklad ve správním řízení, ani při úvahách o uložení pokuty a její výši.*⁵⁵ Spor v tomto případě byl především o to, zda speciální úprava obsažená ve vodním zákoně může vyloučit použití kontrolního řádu. *„Mezi účastníky je v tomto případě sporné, zda v době rozhodování správních orgánů obsahoval vodní zákon v § 112 a § 114 ucelenou úpravu provádění kontrolní činnosti na úseku nakládání s vodami, nebo zda se v posuzovaném případě subsidiárně použije též zákon o státní kontrole. Na rozdíl od správních orgánů obou stupňů i městského soudu*

⁵⁴ Vodní zákon, § 125l odst. 1

⁵⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 21. 7. 2017, č. j. 8 As 132/2016-34.

měl stěžovatel za to, že pokud jej inspektoři ČIŽP neuvědomili o provádění kontrol s poukazem na to, že vodní zákon jim takovou povinnost neukládá, postupovali nezákonně; uvedená povinnost podle stěžovatele vyplývá z § 12 odst. 2 písm. a) zákona o státní kontrole, který se v daném případě použije proto, že úpravu obsaženou v § 112 a § 114 vodního zákona nelze považovat za úplnou, vylučující podpůrné použití zákona o státní kontrole.“⁵⁶ I přes to, že ve vodním zákoně byla úprava kompetencí České inspekce životního prostředí při provádění kontroly uvedena, soud konstatoval, že úprava v zákoně nebyla úplná. Čímž bylo vyloučeno subsidiární použití předpisů o kontrole.

4.1.7.2 Účastníci řízení o přestupcích, zvláštní úprava ve vodním zákoně

Speciální úprava ve vodním zákoně § 115 odst. 4-6 stanoví, že:

- „(4) Účastníkem řízení jsou též obce, v jejichž územním obvodu může dojít rozhodnutím vodoprávního úřadu k ovlivnění vodních poměrů nebo životního prostředí, pokud tento zákon nestanoví jinak.
- (5) Účastníkem řízení je správce vodního toku v případech, kdy se řízení dotýká vodního toku.
- (6) Občanské sdružení, jehož cílem je podle jeho stanov ochrana životního prostředí, je oprávněno být informováno o zahajovaných správních řízeních vedených podle tohoto zákona, pokud o tyto informace vodoprávní úřad požádá, s výjimkou stavebních řízení vedených podle § 15 a řízení navazujících na posuzování vlivů na životní prostředí podle § 3 písm. g) zákona o posuzování vlivů na životní prostředí; žádost musí být co do předmětu a místa řízení specifikována. Tato žádost je platná jeden rok ode dne jejího podání, lze ji podávat opakovaně.“⁵⁷

⁵⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 21. 7. 2017, č. j. 8 As 132/2016-34.

⁵⁷ Vodní zákon, § 115 odst. 4,5,6

4.1.7.3 Řízení o přestupcích, zvláštní úprava ve vodním zákoně

„Řízení o přestupcích se zahajují vždy z moci úřední. Oznámení o zahájení řízení o přestupku musí obsahovat popis skutku a jeho předběžnou právní kvalifikaci. Popis skutku obsahuje skutkový děj, místo a čas spáchání, aktéry apod. Vymezení skutku má význam především pro dodržení zásady ne bis in idem (ne dvakrát v téže věci).⁵⁸

„Princip „ne bis in idem“ neboli „ne dvakrát v téže věci“ zabezpečuje právní jistotu a též autoritu orgánu, který rozhoduje. Souvisí s materiální právní mocí rozhodnutí, hmotněprávním důsledkem právní moci je vznik překážky věci pravomocně rozhodnuté (překážka rei iudicatae).“⁵⁹

V oblasti vodního hospodářství se jedná například o rozhodnutí 8 As 124/2017-51 Nejvyššího správního soudu. Česká inspekce životního prostředí uložila žalobkyni pokutu ve výši 300 000 Kč za správní delikt podle § 125a odst. 1 písm. n) vodního zákona. Skutku se žalobkyně dopustila tím, že uložila zeminu, kamenivo, směs stavebních a demoličních odpadů (stavební suť) na místech, z nichž mohly být splaveny do vod – Stržského potoka. Dále účastník řízení vybudoval v korytě vodního toku ‚mostek‘ tvořený betonovými panely položenými do vodního toku a zasypanými kamenivem. Po jeho odstranění mostku inspekce zjistila, že účastník řízení pokračoval ve svém jednání a ukládal předměty na místech, z nichž mohly být splaveny do vod – Stržského potoka. Dále účastník řízení vybudoval ze zeminy tzv. ‚bezpečnostní‘ val. Tímto rovněž došlo k uložení předmětů na místech, z nichž by mohly být splaveny do vody. V rozhodnutí 8 As 124/2017-51 Nejvyšší správní soud shrnuje, „že čl. 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 40 odst. 5 Listiny základních práv a svobod zakazuje stíhání pro druhý trestný čin (včetně deliktu trestněprávní povahy), pokud je tento druhý trestný čin založen na totožném či v podstatných rysech totožném skutku. Podstatou skutku je přitom právně relevantní jednání pachatele a jím zapříčiněný právně významný následek. Není podstatné, zda je pachatel postihován za trestné činy (a analogicky

⁵⁸ Ministerstvo vnitra. Metodická pomůcka MV ČR – Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: 2. doplněná verze, aktualizovaná ke dni 19. ledna 2018. 2018, str. 55.

⁵⁹ Knapp, Viktor. *Teorie práva*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 1995, s. 84.

přestupky a správní delikty) upravené jedním právním předpisem nebo více právními předpisy, neboť takový přístup by byl příliš restriktivní vůči právům jednotlivce.“⁶⁰ V tomto případě bylo konstatováno, že nedošlo k porušení zásady „ne bis in idem“. „Všechny tři případy mají základ ve skutkovém ději spočívajícím v navážení a nakládání se zeminou, kamenivem a se stavebními a demoličními odpady na uvedených pozemcích v období březen 2015–červenec 2015. Tím však není bez dalšího dáno, že se jedná o totožné skutky. Přesné vymezení každého z uvedených deliktů je totiž odlišné a liší se i různými právními následky“⁶¹

Dalším příkladem v rámci vodního zákona je zahájení řízení o přestupku, které proběhlo na základě zjištění porušení zákona (v rámci vodního zákona, ve znění účinném do 31.7.2010). Nejvyšší správní soud rozhodoval v řízení o kasační stížnosti č.j. 1 As 64/2011 – 83. Česká inspekce životního prostředí uložila žalobci pokutu ve výši 335 300 Kč podle § 116 odst. 1 písm. a) a § 117 vodního zákona (ve znění účinném do 31.7.2010), za nedovolený odběr podzemních vod. Tohoto správního deliktu se žalobce dopustil tím, že od 1. 1. 2008 do 22. 4. 2009 odebíral podzemní vodu z vlastního vodního zdroje – vrtu HV 100 v k. ú. Žabovřesky, v množství 6706 m³ bez platného povolení vodoprávního úřadu. Nejvyšší správní se zabýval výkladem pojmu „zjištění porušení zákona“. „Zjistit porušení zákona“ (zde ve smyslu § 124 odst. 2 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách, ve znění účinném do 31. 7. 2010) neznamena, že již v tomto okamžiku musí být najisto postaveno, že k porušení povinnosti došlo, nýbrž stačí, že vzniklo důvodné podezření, že se tak stalo. Prokázání, že k porušení povinnosti došlo a kdo je za porušení povinnosti odpovědný, je předmětem příslušného řízení. „Zjištění porušení zákona“ však nemůže být dáno pouhým vědomím správního orgánu, resp. jeho pracovníků, o porušení zákona; musí být založeno na objektivní skutečnosti, tj. například dni, kdy příslušný orgán rozhodl o zahájení příslušného řízení, či dni, kdy jiným dostatečným způsobem zachyceným ve správním spise vyjádřil své důvodné podezření, že došlo k porušení zákona.“⁶²

⁶⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 21.3. 2018, č. j. 8 As 124/2017-51

⁶¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 21.3. 2018, č. j. 8 As 124/2017-51

⁶² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29.06.2011, čj. 1 As 64/2011 - 83

4.2 Zvláštní úprava správního trestání v zákoně o vodovodech a kanalizacích

Zákon o vodovodech a kanalizacích upravuje přestupky v hlavě XIII (§ 32 - § 34).

4.2.1 Přestupky fyzických osob, zvláštní úprava v zákoně o vodovodech a kanalizacích

V § 32 zákona o vodovodech a kanalizacích jsou uvedeny přestupky fyzických osob. Přestupky jsou zařazeny do jednotlivých paragrafů podle toho, jaký je jejich vztah k odvádění odpadních vod či zásobování pitnou vodou. Lze tedy rozlišit přestupky kterékoliv fyzické osoby, přestupky vlastníka vodovodu nebo kanalizace, vlastníka vodovodu nebo kanalizace při záchranných a likvidačních pracích, vlastníka kanalizace bez schváleného kanalizačního řádu, fyzické osoby jako odběratele, jako stavebníka přeložky vodovodu nebo kanalizace.

V odst. 7 § 32 jsou uvedeny pokuty ukládané za přestupky podle odst. 1 až 6 § 32 zákona o vodovodech a kanalizacích.

4.2.2 Přestupky právnických a podnikajících fyzických osob v zákoně o vodovodech a kanalizacích

V § 33 zákona o vodovodech a kanalizacích jsou uvedeny přestupky právnických a podnikajících fyzických osob. Přestupky právnických a podnikajících fyzických osob jsou obdobně jako přestupky fyzických osob zařazeny do jednotlivých paragrafů podle toho, jaký je jejich vztah k odvádění odpadních vod či zásobování pitnou vodou. Lze tedy rozlišit přestupky kterékoliv právnické nebo podnikající fyzické osoby, přestupky vlastníka vodovodu nebo kanalizace, vlastníka vodovodu nebo kanalizace nebo jako provozovatele, vlastníka vodovodu nebo kanalizace nebo jako provozovatele při záchranných a likvidačních pracích, vlastníka kanalizace bez schváleného kanalizačního řádu, jako provozovatele, právnické nebo podnikající fyzické osoby jako odběratele, jako stavebníka přeložky vodovodu nebo kanalizace.

V odst. 9 § 33 jsou uvedeny pokuty ukládané za přestupky podle odst. 1 až 8 § 33 zákona o vodovodech a kanalizacích.

4.2.3 Společná ustanovení k přestupkům v zákoně o vodovodech a kanalizacích

§ 33 zákona o vodovodech a kanalizacích obsahuje společná ustanovení k přestupkům, obsahuje tak základní principy trestání přestupků podle zákona o vodovodech a kanalizacích § 33 je platný pro fyzické osoby i pro osoby právnické a pro podnikající fyzické osoby.

Podle § 34 odst. 1 zákona o vodovodech a kanalizacích *„Je-li přestupek podle tohoto zákona spáchán opakovaně po nabytí právní moci rozhodnutí o přestupku, uloží se pokuta do výše dvojnásobku horní hranice sazeb uvedených v § 32 odst. 7 nebo v § 33 odst. 9. Přestupek je spáchán opakovaně, jestliže od nabytí právní moci rozhodnutí o stejném přestupku, z něhož byl obviněný uznán vinným, do jeho spáchání neuplynulo 12 měsíců.“*⁶³ Jedná se o jeden ze základních principů trestání přestupků podle zákona o vodovodech a kanalizacích.

V § 34 odst. 2 zákona o vodovodech a kanalizacích je uvedeno vymezení věcné a místní příslušnosti úřadu, který přestupek projednává. *„Přestupky podle § 32 odst. 1 až 6 a podle § 33 odst. 1, 7 a 8 projednává obecní úřad obce s rozšířenou působností, v jehož správním obvodu došlo ke spáchání přestupku. Přestupky podle § 33 odst. 2 až 6 projednává krajský úřad, v jehož správním obvodu došlo ke spáchání přestupku. Přestupky na území vojenských újezdů projednají újezdní úřady a ve druhém stupni Ministerstvo obrany.“*⁶⁴ *„Vymezení věcné a místní příslušnosti v prvním stupni odpovídá náročnosti předpokládaných správních řízení, kdy u krajských úřadů se předpokládá vyšší odborné zázemí pro rozhodování složitějších případů.“*⁶⁵

⁶³ Zákon o vodovodech a kanalizacích, § 34 odst.1.

⁶⁴ Zákon o vodovodech a kanalizacích, § 34 odst.2.

⁶⁵ NOHEJL, Lukáš; ŽALUDOVÁ, Ludmila a kol. *Zákon o vodovodech a kanalizacích: komentář*. 1. vydání, Praha: C.H. Beck, 2015, str. 295

§ 34 odst. 3 zákona o vodovodech a kanalizacích říká, že „*Pokuty vybírá a vymáhá orgán, který je uložil.*“⁶⁶ Jedná se o základní pravidlo při výběru a vymáhání pokut. „*Příjem z pokut je příjem rozpočtu, ze kterého je hrazena činnost orgánu, který pokutu uložil. Pokuta je splatná do 30 dnů ode dne, kdy rozhodnutí o jejím uložení nabylo právní moci.*“⁶⁷ Příjem z pokut je upraven zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích.

Ve všech ostatních věcech, které nejsou v ustanoveních zákona o vodovodech a kanalizacích upraveny, se použije přestupkový zákon.

Jedná se například o § 34 odst. 3 zákona o vodovodech a kanalizacích. Ustanovení o splatnosti pokuty (30dní), bylo před přijetím přestupkového zákona a zákona č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích, obsaženo v zákoně o vodovodech a kanalizacích. V platné právní úpravě zákona o vodovodech a kanalizacích se již toto ustanovení nevyskytuje. Je obsaženo v § 46 odst. 2 přestupkového zákona.

4.2.4 Instituty přestupkového práva, zvláštní úprava v zákoně o vodovodech a kanalizacích

4.2.4.1 Pokus přestupku, zvláštní úprava v zákoně o vodovodech a kanalizacích

„*Pokus přestupku je trestný, pokud tak stanoví zákon, a to stejně jako dokonáný přestupek.*“⁶⁸ Je tedy třeba, aby pokus přestupku byl daný ve zvláštním zákoně. V zákoně o vodovodech a kanalizacích není pokus přestupku výslovně definován. „*Zákonodárce vychází z předpokladu, že nelze obecně rozšiřovat podmínky odpovědnosti s ohledem na to, že zvláštní zákony s takovou možností dosud spíše nepočítaly.*“⁶⁹ Užije se tedy přestupkového zákona.

⁶⁶ Zákon o vodovodech a kanalizacích, § 34 odst.3.

⁶⁷ NOHEJL, Lukáš; ŽALUDOVÁ, Ludmila a kol. *Zákon o vodovodech a kanalizacích: komentář*. 1.vydání,Praha:C.H.Beck,2015,str. 295

⁶⁸ Přestupkový zákon, § 6 odst.3.

⁶⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, nový přestupkový zákon, str. 147.

4.2.5 Okolnosti vylučující protiprávnost, zvláštní úprava v zákoně o vodovodech a kanalizacích

Krajní nouze (§ 24 přestupkového zákona) je v této diplomové práci obecně popsána viz kap. 3.4.2.3 Okolnosti vylučující protiprávnost.

V zákoně o vodovodech a kanalizacích, jako speciálním předpisu, jsou případy krajní nouze (mimořádné situace) upraveny. *„Fyzická osoba se jako vlastník vodovodu dopustí přestupku tím, že neumožní přístup k vodovodu a bezplatný odběr vody jednotkám požární ochrany při záchranných a likvidačních pracích, pokud není v místě dostupný jiný dostatečný zdroj vody.”⁷⁰*

4.2.6 Druhy správních trestů a jejich ukládání, zvláštní úprava v zákoně o vodovodech a kanalizacích

Obecná úprava správních trestů je v této diplomové práci uvedena v kap. 3.4.5 Správní tresty a jejich ukládání.

4.2.6.1 Druhy správních trestů, zvláštní úprava v zákoně o vodovodech a kanalizacích

Za přestupek lze fyzické osobě uložit pokutu dle § 32 zákona o vodovodech a kanalizacích:

- *„a) do 10000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. a), odstavce 2 písm. c), h) nebo i) bodu 2, odstavce 2 písm. j) nebo k) bodu 1 nebo 2, odstavce 2 písm. n) bodu 1 anebo odstavce 5 písm. f) až h) nebo k) až m),*
- *b) do 50000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. b) až d), odstavce 2 písm. a), b) nebo n) bodu 2 anebo odstavce 5 písm. a) až d),*
- *c) do 100000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. e), f) nebo g), odstavce 2 písm. e), g) nebo i) bodu 1 nebo 3, odstavce 5 písm. e), i), j) nebo n) anebo odstavce 6,*

⁷⁰ Zákon o vodovodech a kanalizacích, § 32 odst.3.

- *d) do 200000 Kč, jde-li o přešupek podle odstavce 2 písm. f), l) nebo o) anebo odstavce 3 nebo 4, nebo*
- *e) do 1000000 Kč, jde-li o přešupek podle odstavce 2 písm. d) nebo m).*⁷¹

Úprava pro právnické a fyzické podnikající osoby viz kap. 5 Vybrané instituty správního trestání právnických osob ve vodním hospodářství.

5 Vybrané instituty správního trestání právnických osob ve vodním hospodářství

Tato kapitola pojednává o vybraných institutech správního trestání právnických osob ve vodním hospodářství. Pod tuto kapitolu jsou podřazeny i vybrané instituty správního trestání fyzických podnikajících osob ve vodním hospodářství.

5.1 Základy odpovědnosti právnické osoby za přešupek

Odpovědnost právnické osoby za přešupek je popsána v kap. 3.4.3.2 Odpovědnost právnické osoby za přešupek. Jedná se o objektivní odpovědnost s možností liberace.

Na úseku vodního hospodářství Nejvyšší správní soud v rozhodnutí 6 As 406/2017-30 ze dne 25.4.2018 konstatoval, „že k naplnění objektivní stránky správního deliktu dle § 125a odst. 1 písm. b) vodního zákona je třeba, aby jednak byly odebírány podzemní vody (první podmínka), jednak aby ten, kdo tyto podzemní vody odebírá, k této činnosti neměl povolení k nakládání s vodami ve smyslu § 8 odst. 1 písm. b) vodního zákona (druhá podmínka).“⁷²

Dalším případem v oblasti vodního hospodářství je rozhodnutí Městského soudu v Praze 10 A 44/2016-41 ze dne 4.10.2018. „Žalobce se měl deliktního jednání dopustit odběrem podzemních vod z vodního zdroje – studny situované na pozemku parcelní číslo x v k. ú. B. - bez povolení k nakládání s vodami podle

⁷¹ Zákon o vodovodech a kanalizacích, § 32 odst.7.

⁷² Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 25.4.2018, č.j. 6 As 406/2017-30

ustanovení § 8 odst. 1 písm. b) bodu 1. vodního zákona“.⁷³ Městský soud v Praze tedy konstatoval, že „Pro účely řízení o přestupku za neoprávněný odběr podzemních vod podle § 125a odst. 1 písm. b) zákona č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon), není určující, zda je studna jakožto vodní dílo evidována v katastru nemovitostí, či nikoli, neboť studny nejsou vodními díly, které by evidenci v katastru nemovitostí podléhaly (§ 20 odst. 1 vodního zákona).“⁷⁴ V tomto případě jde o odpovědnost fyzické podnikající osoby, kdy právní úprava § 125a vodního zákona je shodná pro právnické a podnikající fyzické osoby.

Jako jiný příklad lze uvést rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 17.09.2018, čj. 6 A 166/2014–31, a to přestupek Porušení jiných povinností při nakládání s vodami, jehož se dopustila právnická nebo podnikající fyzická osoba. „Překročení stanovených limitů při vypouštění odpadních vod z čistírny odpadních vod do vodního toku jednoznačně znamená odpovědnost žalobce za spáchání správního deliktu podle § 125c odst. 1 písm. a) zákona č. 254/2001 Sb., o vodách, ve znění účinném do 30. 6. 2017. Žalobce odpovídá za to, že vypouštěná odpadní voda bude kvalitou i množstvím odpovídat limitům určeným v povolení k nakládání s vodami. Jestliže žalobce jako provozovatel rekreačního zařízení ví, jaké limity mají při vypouštění odpadních vod být dodrženy, je na něm, aby učinil taková opatření, aby maximální hodnoty nebyly překračovány. Žalobce se nemůže úspěšně dovolávat toho, že správní orgány měly při vydávání povolení zhodnotit účinnost provozované čističky.“⁷⁵

5.1.1 Zproštění odpovědnosti právnické osoby za přestupek

„Odpovědnost právnické osoby za přestupek je objektivní, k odpovědnosti se nevyžaduje zavinění.“⁷⁶ V § 21 přestupkového zákona je uveden liberační důvod pro zproštění právnické osoby odpovědnosti za přestupek. „Právnická osoba tak za přestupek neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby přestupku zabránila.“⁷⁷

⁷³ Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 4.10.2018, čj. 10 A 44/2016-41

⁷⁴ Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 4.10.2018, čj. 10 A 44/2016-41

⁷⁵ Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 27.7.2017, čj. 2 As 75/2017 – 27

⁷⁶ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: Obecná část*. 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2019, str. 260

⁷⁷ Přestupkový zákon, § 21 odst.1.

Nejvyšší správní soud v rozhodnutí 6 As 406/2017-30 ze dne 25.4.2018 konstatoval, „že k naplnění objektivní stránky správního deliktu dle § 125a odst. 1 písm. b) vodního zákona je třeba, aby jednak byly odebírány podzemní vody (první podmínka), jednak aby ten, kdo tyto podzemní vody odebírá, k této činnosti neměl povolení k nakládání s vodami ve smyslu § 8 odst. 1 písm. b) vodního zákona (druhá podmínka).“⁷⁸

V oblasti vodního hospodářství se k otázce vyžadování zavinění k odpovědnosti právnické osoby za přestupek vyjádřil Městský soud v Praze v rozhodnutí 11 A 139/2013-32 ze dne 24.7.2014. V případě šlo o zjištění inspektorů České inspekce životního prostředí, že z betonové trouby vytéká do bezejmenného vodního toku zapáchající voda (kejda). Bylo provedeno šetření (odkrytí kanalizačních šachet před areálem žalobce) a odebrány vzorky vod. Výsledkem byl potvrzený únik kejdy z areálu společnosti AGRO-Měřín a.s. do dešťové kanalizace a do vod povrchových. Městský soud v Praze konstatoval „Odpovědnost za správní delikt podle § 125a zákona č. 254/2001 Sb., o vodách, je odpovědností objektivní (bez podmínky zavinění), které se subjekt nemůže zprostit. Porušil-li tedy žalobce povinnost dle § 39 uvedeného zákona (řádně nepečoval o správné užívání dešťové a odpadní kanalizace v areálu vepřína), odpovědnosti za toto porušení jej nezavazuje ani skutečnost, že provedl rekonstrukci kanalizační sítě objektu ani tvrzení, že původ zjištěného průsaku kontaminované vody do vodoteče nebyl zjištěn ani odborně způsobilým pracovníkem, který prováděl po dokončení oprav kontrolu těsnosti kanalizačního potrubí.“⁷⁹

Liberační důvody pro zproštění odpovědnosti právnické osoby za přestupek viz blíže kap. 4.1.3 Společná ustanovení k přestupkům ve vodním zákoně a 4.2.3 Společná ustanovení k přestupkům v zákoně o vodovodech a kanalizacích .

⁷⁸ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 25.4.2018, č.j. 6 As 406/2017-30

⁷⁹ Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 24.07.2014, č.j. 11 A 139/2013 - 32

6 Závěr

Diplomová práce je sepsána na téma Správní trestání na úseku vodního hospodářství. Je reakcí na přijetí nové právní úpravy (rok 2017) správního trestání v oblasti vodního hospodářství.

Diplomová práce je pojata komplexně a podává ucelený přehled o dané oblasti správního trestání. V rámci komplexnosti a uceleného přehledu o dané problematice je do diplomové práce zahrnuta i historie vodního práva, a především oblasti správního trestání v oblasti vodohospodářské. K úplnosti je v úvodu také doplněn přehled o stávající státní správě v řešené oblasti vodního hospodářství.

Aby bylo možné ve zvláštní části diplomové práce podrobněji rozebrat speciální úpravu se složkových zákonech, je v práci uveden obecný přehled o správním trestání. Jeho nových institutech a zásadách.

Zvláštní část diplomové práce (kapitoly 4 a 5) se zabývá specifiky správního trestání, která jsou obsažena ve složkových zákonech (vodní zákon, zákon o vodovodech a kanalizacích).

Diplomová práce se ve zvláštní části zaměřuje na konkrétní judikované problémy vodohospodářské praxe. Obecná právní úprava v úvodní části diplomové práce je doplněna příklady z judikatury. Na příkladech z praxe jsou ukázány specifické problémy v oblasti vodního hospodářství. Na těchto příkladech z praxe se ukazuje, jak jsou změny, které se udály v systému správního trestání pro vodohospodářskou praxi důležité.

Na základě těchto příkladů lze říci, že nová právní úprava správního trestání má pozitivní vliv na oblast vodohospodářské praxe. Sjednocení v oblasti přestupkového práva, stanovení základů odpovědnosti, zakotvení nových institutů přestupkového práva, a i vymezení subjektů má za následek větší přehlednost a předvídatelnost přestupkových řízení.

Především doplnění právní úpravy týkající se právnických osob vede k tolik potřebnému zpřehlednění správního trestání na úseku vodního hospodářství.

Ačkoliv je v určitých oblastech zatím právní úprava na úseku vodního hospodářství nevyjasněná, je nová úprava přestupkového zákona dobrým základem pro další vývoj v oblasti vodního práva.

7 Seznam použité literatury a dalších zdrojů

Monografie, komentáře právních předpisů

- Broža, V. a kol., *Přehrady Čech, Moravy a Slezska*, Knihy 555, Liberec, 2005
- Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016, o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, nový přestupkový zákon
- GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 5., upr. vydání, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, Právnické učebnice
- HORÁČEK, Zdeněk a kol. *Vodní zákon s aktualizovaným podrobným komentářem po roce účinnosti nového občanského zákoníku k 15.3.2015*. 3. Vydání, Praha: Soudy, 2015
- KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: Obecná část*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2019
- Ministerstvo vnitra. *Metodická pomůcka MV ČR – Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: 2. doplněná verze, aktualizovaná ke dni 19. ledna 2018*. 2018
- NOHEJL, Lukáš; ŽALUDOVÁ, Ludmila a kol. *Zákon o vodovodech a kanalizacích: komentář*. 1.vydání, Praha: C. H. Beck, 2015
- PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. 1.vydání. Praha: Leges, 2017
- PRŮCHA, Petr. *Správní řád: s poznámkami a judikaturou: podle stavu k 1. 7. 2017*. 3. aktualizované a doplněné vydání, Praha: Leges, 2017
- Knapp, Viktor. *Teorie práva*. 1.vydání, Praha: C. H. Beck, 1995
- STRNAD, Zdeněk a kol. *Vodní právo*. 2. vydání. Vodňany: Jihočeská univerzita, Fakulta rybářství a ochrany vod, 2015

Internetové a jiné zdroje

- Státní správa ve VH [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, c2009-2020 [cit. 2020-08-07]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/voda/statni-sprava-ve-vh/>
- O nás [online]. Praha: ČIŽP, c2004-2016 [cit. 2020-08-07]. Dostupné z: <http://www.cizp.cz/O-nas>
- Zásady právní úpravy přestupků a jiných správních deliktů v zákonech upravujících výkon veřejné správy. Dostupné z https://is.muni.cz/el/1422/jaro2007/MP606Z/um/Zasady_spravniho_postihu-1.pdf .
- POTĚŠIL, Lukáš. Nová právní úprava správního trestání, část I. Právní prostor [online]. 2017, 4.12.2017. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/spravni-pravo/nova-pravni-uprava-spravniho-trestani-cast-i>

Právní předpisy

- Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 274/2001 Sb., zákon o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

Judikatura

Nejvyšší správní soud

- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2007, sp. zn. 8 As 17/2007
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 03.10.2017, čj. 9 As 213/2016 – 60
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15.08.2012, čj. 1 As 49/2012 - 33
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 21. 7. 2017, čj. 8 As 132/2016-34.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 21.3. 2018, čj. 8 As 124/2017-51
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29.06.2011, čj. 1As 64/2011 – 83
- Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 25.4.2018, čj. 6 As 406/2017-30

Vrchní soud

- Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 10. 1998, čj. 5 A 37/96.

Městský soud v Praze

- Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 20. 12. 2018, čj. 9 A 219/2016–65
- Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 4.10.2018, čj. 10 A 44/2016-41
- Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 27.7.2017, čj. 2 As 75/2017 – 27
- Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 24.07.2014, čj. 11 A 139/2013 - 32

8 Abstrakt/ Abstract

8.1 Abstrakt

Práce se zabývá novou právní úpravou správního trestání na úseku vodního hospodářství. První část práce se věnuje teoretickým základům správního trestání. V úvodu práce pojednává o vývoji vodního práva v České republice. V další části jsou popsány přestupky v platném vodním zákoně a jsou uvedena specifika, která se objevují v ustanoveních vodního zákona a zákona o vodovodech a kanalizacích. Na závěr práce pojednává o přestupcích páchaných právními osobami nebo fyzickými osobami podnikajícími na úseku vodního hospodářství.

8.2 Klíčová slova

Vodní zákon, Zákon o vodovodech a kanalizacích, Přestupek, Úsek vodního hospodářství, Správní trest, Přestupkové řízení, Správní orgán

8.3 Abstract

The thesis deals with the new regulation of sector of water management. The first part of this thesis deals about the theoretical basics of the administrative punishment. The introduction deals with the development of water law in the Czech Republic. The next part describes the administrative offences in valid water law and the specifics that appear in the provisions of the Water law and the Water Supply and Sewerage law are listed. Finally, the thesis deals with the administrative offences committed by legal persons and self-employed persons in the sector of water management.

8.4 Key words

Water law, Water Supply and Sewerage law, Administrative Offence, Sector of water management, Administrative punishment, Offense Proceedings, Administrative authority